

Sosiaali- ja terveysministeriön

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2014

Sisällys

1. JOHDON KATSAUS	3
1.2 VAIKUTTAVUUS	4
1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	4
1.2.1.1 Hyvinvoinnille vahva perusta	4
1.2.1.2 Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin.....	5
1.2.1.3 Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta	7
1.3 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS.....	8
1.3.1 Toiminnan tuottavuus	8
1.3.2 Toiminnan taloudellisuus.....	8
1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	10
1.4 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA.....	13
1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	13
1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	24
1.4.3 Valtionavustusten vaikuttavuus	25
1.5 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	27
1.6 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN ANALYYSI 2014.....	30
1.6.1 Talousarvion toteutuminen	30
1.6.2 Tuotto- ja kululaskelma	32
1.6.3 Tase	34
1.7 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	34
1.8 ARVIOINTIEN TULOKSET	35
1.9 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ	36
2. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA..	37
3. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA.....	43
4. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TASE.....	44
5. LIITETIEDOT	46
6. ALLEKIRJOITUS	55

1. JOHDON KATSAUS

Sosiaali- ja terveysministeriöllä (STM) oli merkittävä rooli hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanossa, jossa keskeisiä olivat työurien pidentäminen ja palvelutuotannon tuottavuuden kohottaminen sekä kuntien tehtävien vähentämiseen tähtäävä lainsäädäntötyö.

Kertomusvuoden lainsäädäntötyössä painottuivat sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat laajat kokonaisuudet, joiden valmistelua leimasivat sektorien välinen ja parlamentaarinen yhteistyö. Hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaiksi annettiin eduskunnalle joulukuussa. Tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet koko maassa, vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon perustalvetuita ja saavuttaa merkittäviä julkisten menojen säästöjä. Monikanavaisen rahoituksen purkamisen vaihtoehtoja selvitettiin parlamentarisessa työryhmässä. Ministeriössä aloitettiin myös kolmikantainen eläkeuudistuksen lainvalmistelu, jonka pohjana oli työmarkkinoiden keskusjärjestöjen syyskuussa solmima sopimus. Osana rakennepoliittista ohjelmaa tehostettiin useita toimia, joilla ehkäistään syrjäytymistä ja tuetaan työllistymistä.

Sosiaalihuollon kokonaisuudistusta koskeva laki vahvistettiin ja uudistukset astuvat voimaan vaiheittain vuonna 2015. Perustoimeentulotuen myöntämisen ja maksatuksen siirtäminen Kelaan valmisteltiin. Jatkettiin vanhuspalvelulain ja terveydenhuoltolain toimeenpanoa.

Hallituksen ohjelmat sekä Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020” muodostivat ministeriön toiminnan perustan. Toimenpiteet ministeriön vastuulla olevien hallitusohjelmatavoitteiden saavuttamiseksi etenivät hyvin. Ministeriö koordinoi hallituksen strategisen Syrjäytymisen, köyhyyden ja terveysongelmien vähentäminen -kokonaisuuden toimeenpanoa. Ohjelman puitteissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja eriarvoisuuden vähentämistä on vahvistettu hallinnonrajat ylittävällä yhteistyöllä. STM:n hallinnonalan tulevaisuuskatsaus 2014 valmisteltiin teemalla ”Hyvinvointi on toimintakykyä ja osallisuutta”.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) 2012–2015 on edennyt toimeenpanosuunnitelman mukaisesti, ja lähes kaksi kolmasosaa ohjelman valtakunnallisista toimenpiteistä on jo toteutettu. Vuonna 2014 myönnettiin yhteensä 13,3 milj. euroa valtionavustusta kuntien ja kuntayhtymien kehittämishankkeisiin. Avustus kohdennettiin erityisesti aikuissosiaalityön uudistamiseen, ylisukupolvisen lastensuojelutarpeen katkaisemiseen, ikäihmisten uudensuunniin palvelukokonaisuuksiin ja asumisratkaisuihin sekä pitkäaikaissairaiden palveluprosessien tehostamiseen perusterveydenhuollossa. Hallituksen tasa-arvo -ohjelmassa on 66 toimenpidettä, joiden toimeenpano eteni suunnitelman mukaisesti. Tasa-arvo -ohjelman loppuraportti on valmistunut.

EU-sektorilla vaikutettiin tulevan komission ohjelmaan ja EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseen. Viisivuotinen terveysturvallisuuskumppanuusohjelma (Global Health Security Agenda, GHSA) käynnistyi helmikuussa 2014. Suomi on mukana kumppanuuden ohjausryhmässä, ja toimii sen puheenjohtajamaana vuonna 2015. Suomella oli maailman terveysjärjestön Euroopan alueen hallintoelimen varapuheenjohtajuus ja syyskuusta alkaen sen puheenjohtajuus. Suomi toimi pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveysalan kumppanuusohjelman strategiatyöryhmän puheenjohtajamaana. Pohjoismaisen puheenjohtajuuskauden 2016 valmistelu käynnistyi.

Sosiaaliturvan haasteet ovat suuret sekä lyhyellä että pitkällä tähtäyksellä. Suomen talous supistui edelleen ja tulevaisuuden talousnäkymät ovat heikot. Väestön ikääntymisen myötä menot kasvavat ja työikäisten määrä vähenee edelleen. Julkista taloutta heikentävät entisestään heikko työllisyyskehitys ja korkealla pysyttelevä työttömyys. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa edelleen ja vuonna 2014 pitkäaikaistyöttömiä oli noin 90 500. Sosiaalimenot olivat vuonna 2013 noin 63 mrd. euroa, mikä on inflatio huomioon ottaen lähes neljä prosenttia edellisestä vuodesta enemmän. Menot nousivat myös suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT-suhde oli noin 31 %).

Suomalaisten hyvinvointi ja elämänlaatu ovat pysyneet hyvänä kuluneen kymmenen vuoden aikana. Sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot ovat kuitenkin kansainvälisesti verrattuna edelleen suuret. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on haaste sekä sosiaalisen kestävyyden että yhteiskunnan vakauden kannalta.

1.2 VAIKUTTAUVUUS

1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta on kuvattu ministeriön vuonna 2011 julkaiseman strategian ”Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020” jäsentelyn mukaan.

Strategiassa on kolme päälinjausta:

1. Hyvinvoinnille vahva perusta
2. Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
3. Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

1.2.1.1 Hyvinvoinnille vahva perusta

Eläkkeellesiirtymisikä nousi vuonna 2014 merkittävästi. Suomalaiset jäivät työeläkkeelle keskimäärin 61,2-vuotiaana, kun kahtena edellisellä vuonna eläkkeelle jäätiin keskimäärin 60,9-vuotiaana. Väestön ikärakenteesta riippumaton eläkkeellesiirtymisiin odote on noussut vuoden 2005 työeläkelakien uudistusta edeltävästä tasosta noin kahdella vuodella. Miesten ja naisten välinen ero eläkkeellesiirtymisiässä on viime vuosina kaventunut selvästi, ja miehet ja naiset jäävät nykyään eläkkeelle jokseenkin samassa iässä. Vuoden 2014 lukujen perusteella suomalaisten odotettavissa olevan työuran pituus on vajaan 34 vuotta. Se oli sama kuin edellisellä vuonna, mutta vuodesta 2000 se on noussut lähes kahdella ja puolella vuodella. Merkittävää on, että ikääntyneiden työllisyysaste on noussut reilussa vuosikymmenessä kymmenen prosenttiyksikköä 60 prosentin tasolle. Viime vuosina erityisesti 60 vuotta täyttäneiden työllisyysaste on noussut selvästi.

Varhennetun vanhuuseläkkeen lakkauttaminen myöhensi osaltaan eläkkeelle siirtymistä, mutta eniten myöhentymiseen vaikutti kuitenkin työkyvyttömyyseläkkeiden määrän lasku. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä laski edellisvuodesta kahdeksan prosenttia. Vuodesta 2008 se on laskenut neljänneksen. Vuonna 2014 määrä alitti ensimmäistä kertaa 2000-luvulla 20 000 henkeä. Työeläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä reilulla kolmasosalla syynä oli jokin tuki- ja liikuntaelinsairaus, ja reilu neljäsosa siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriön takia. Alle 45-vuotiaista yli puolella syynä oli mielenterveyden häiriö, kun taas 55 vuotta täyttäneistä lähes puolet siirtyi eläkkeelle tuki- ja liikuntaelinsairauden takia. Osatyökyvyttömyyseläkkeen ja osasairauspäivärahan käyttö ovat lisääntyneet.

Sairauspoissaolot vähenivät selvästi ja erityisesti vähenivät miesten sairauspoissaolot. Vuosina 2009–2013 sairauspoissaolot olivat suunnilleen samalla tasolla. Sairauspoissaoloja tarkastellaan sairauspäivien osuutena tehdyistä työ- ja sairauspäivistä palkansaajilla. Työkyvyttömyyseläkkeiden tapaan myös sairauspoissaoloja aiheuttavat eniten tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä mielenterveyden häiriöt.

Isyysvapaan käyttö kasvoi vuoteen 2013 asti, mutta kääntyi vuonna 2014 pieneen laskuun. Vuoden 2012 tasa-arvobarometrin mukaan palkkatyöstä vanhempain- tai hoitovapaalle jäämisen arvioidaan olevan miehille huomattavasti naisia vaikeampaa. Vastaajien mielestä miesten on nyt kuitenkin helpompaa pitää pidempiä lakisääteisiä perhevapaita kuin aikaisemmin. Parannusta on tapahtunut erityisesti yksityisellä sektorilla, missä miesten perhevapaille jääminen arvioitiin kuitenkin edelleen vaikeammaksi kuin julkisella sektorilla.

Sosiaalimenot olivat vuonna 2013 noin 63 mrd. euroa, mikä on inflaatio huomioon ottaen lähes neljä prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaalimenot kasvoivat vuonna 2013 kaikissa sosiaaliturvan kohderyhmissä, mutta suurin kasvu sosiaalimenoihin tuli edelleen eläkemenosta. Vanhuuseläkkeitä maksettiin noin 1,5 mrd. enemmän kuin edellisenä vuonna. Myös työttömyysturvan menot jatkoivat nopeaa kasvua, kun etuudensaajien määrä nousi selvästi. Tämän seurauksena työttömyysmenot kasvoivat 0,5 mrd. euroa. Sosiaalimenot nousivat myös suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT-suhde oli noin 31 %). Sosiaalimenojen bruttokansantuoteosuuden nousu selittyy osin vuosien 2012 ja 2013 huonolla talouskehityksellä, jonka myötä bruttokansantuote on reaalisesti pienentynyt.

1.2.1.2 Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Terveys 2000 - ja Terveys 2011 -tutkimusten mukaan yli 30-vuotiaiden suomalaisten terveys, toimintakyky ja hyvinvointi ovat parantuneet 2000-luvulla. Keski-ikäiset ja etenkin eläkeläiset voivat aiempaa paremmin, kun taas 30–44-vuotiaiden terveys ja hyvinvointi eivät ole kohentuneet juuri lainkaan. Alueelliset sekä sukupuolten ja koulutusryhmien väliset erot ovat edelleen suuria. Tärkeimmät syyt terveyseroille ovat elinoloissa ja elintavoissa, kuten alkoholin käytössä, tupakoinnissa, ravitsemuksessa ja liikunnassa. Sosioekonomiset terveyserot näkyvät jo lasten ja nuorten kohdalla.

Nuorilla terveellisten elintapojen myönteinen kehitys jatkuu edelleen. Liikuntaa harrastavien osuus on lisääntynyt ja päivittäin tupakoivien sekä vähintään kerran kuukaudessa tosihumalaan juovien osuudet ovat laskeneet. Nuoret arvioivat oman terveydentilansa pääsääntöisesti hyväksi tai melko hyväksi. Ylipainosta on kuitenkin tullut yhä suurempi ongelma, ja erilaiset fyysiset ja psyykkiset oireet ovat melko yleisiä.

Myös aikuisten elintavoissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Sekä miesten että naisten tupakointi on vähentynyt jo pitkään, ja myös humalajuominen on vähentynyt viime vuosina. Lisäksi ylipainoisuuden kasvu näyttää pitkään jatkuneen kasvun jälkeen pysähtyneen. Silti kaksi kolmasosaa miehistä ja puolet naisista on vähintään ylipainoisia. Vuosina 2008–2014 toteutettujen viiden alkoholiveron korotuksen jälkeen alkoholin kokonaiskulutus on vähentynyt enemmän kuin kertaakaan aiemmin. Alkoholihaitat ovat vähentyneet myös vuonna 2014.

Pienituloisuusaste eli pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus väestöstä pysyi vuosina 2007–2011 noin 13–14 prosentissa ja pienituloisten henkilöiden määrä oli noin 700 000. Vuonna 2012 pienituloisuusaste laski 11,9 prosenttiin ja pienituloisia henkilöitä oli 635 000. Tähän vaikutti osaltaan vuoden 2012 alussa perusturvaan ja verotukseen tehdyt muutokset. Vuonna 2013 pienituloisuusaste kuitenkin nousi ennakkotietojen mukaan 12,9 prosenttiin.

Myös pienituloisissa kotitalouksissa olevien lasten osuus nousi ennakkotietojen mukaan 11 prosenttiin muutaman vuoden laskun jälkeen. Ikääntyneiden pienituloisuus on vähentynyt viime vuosina, mihin on vaikuttanut työeläkkeisiin oikeutettujen osuuden kasvu ja pelkän kansaneläkkeen varassa olevien osuuden väheneminen. Pienituloisuus on kuitenkin edelleen yleisintä 75 vuotta täytäneillä ja nuorilla aikuisilla. Ikääntyneillä pienituloisilla tulot ovat keskimäärin melko lähellä pienituloisuusrajaa, kun taas nuorempien pienituloisten talouksissa pienituloisuus on ”syvempää”. Vuonna 2013 toteutetussa kyselytutkimuksessa joka kymmenes kotitalous kertoi kärsivänsä toimeentulo-ongelmista. Toimeentulo-ongelmat eivät ole kuitenkaan lisääntyneet neljä vuotta aiemmin tehtyyn vastaavaan kyselyyn verrattuna. Pitkään jatkunut taantuma ei siis näytä heijastuneen kotitalouksien toimeentulo-ongelmien kasvuna. Vuodesta 2008 lähtien tuloerot ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla.

Uusimmassa perusturvan riittävyyden arvioinnissa tarkastellaan perusturvan riittävyyden kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä ajanjaksolla 2011–2015. Lakisääteisen arvioinnin toteuttaa joka neljäs vuosi riippumaton asiantuntijaryhmä. Raportin mukaan perusturvan taso on kohentunut useiden tällä hallituskaudella tehtyjen muutosten ansiosta. Suurin vaikutus on ollut vuoden 2012 lakimuu-

toksilla, muun muassa työttömyyspäivärahojen ja toimeentulotuen perusosan tasokorotuksilla. Arviointijakson aikana myös takuueläke tuli voimaan, asumistuki uudistettiin ja työttömyysturvan soveltavuus tuli suojaosuus. Vuosien 2011–2015 etuus- ja verotuslainsäädännön muutokset ovat pienentäneet tuloeroja ja köyhyysriskiä. Arvioinnin mukaan perusturvan taso on kuitenkin edelleen matala, jos sitä verrataan kohtuullisen minimikulutuksen viitebudjetteihin.

Toimeentulotuen saajien määrä kasvoi hieman vuonna 2013, kolmen edellisvuoden hienoisen laskun jälkeen. Toimeentulotuen tarve liittyy tyypillisesti työttömyyden pitkittymiseen. Muuhun perusturvaan tehdyt korotukset ovat vähentäneet viimesijaiseen toimeentulotukeen kohdistuvia, tapahtunutta kehitystä voimakkaampia kasvupaineita. Erityinen merkitys on ollut asumistuen tason korjaamisella. Vuonna 2013 väestöstä seitsemän prosenttia sai toimeentulotukea ainakin yhden keran vuoden aikana, keskimäärin tukea saatiin kuusi kuukautta. Toimeentulotukea saavien väestöosuus on suurin nuorilla aikuisilla. Vallitsevan taantumien aikana ei alaikäisten lasten osuus asiakaskunnasta ole kasvanut (2007–2013). Vastaavana aikana nuorten aikuisten (18–24-v.) osuus henkilöasiakaskunnasta on kasvanut yhdeksän prosenttia ja 40–59-vuotiaiden osuus toimeentulotukiasiakkaista on vähentynyt, samoin vanhuuseläkeikäisten osuus. Toimeentulotuen kokonaismenot ovat lisääntyneet reaalisesti 37 prosenttia 2000-luvulla, vaikka tukea saavien kotitalouksien määrä on vähentynyt samana aikana 10 prosenttia. Menokehitys heijastaa pitkäkestoisen työttömyyden sekä asumiskustannusten yleistä kasvua.

Asumistuen saajien määrä on jatkanut kasvuaan vuodesta 2009 alkaen lähinnä työttömyyden nousun vuoksi. Vuonna 2014 tuensaajien määrä kasvoi noin 13 800 tuensaajalla. Asumistuen jälkeen tuensaajien maksettavaksi jäävä keskimääräinen asumismenojen osuus asumistukituloista on hieman alentunut (34 %:sta 31 %:iin) vuoden 2012 perusturvaudistuksen vuoksi. Edelleen on oletettavissa, että se alenee, sillä vuoden 2015 alussa voimaan tullut uusi asumistukilaki ottaa huomioon aikaisempaa paremmin todelliset asumismenot.

Yli vuoden työttömänä olleiden määrä kasvaa edelleen. Vuonna 2014 yli vuoden työttömänä olleita henkilöitä oli noin 90 500, mikä on lähes neljänneksen enemmän kuin edellisenä vuonna. Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut vuodesta 2010 lähtien.

Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä on noussut viime vuosina. Vuonna 2013 lastensuojelun sosiaalityön asiakkaana ja avohuollollisten tukitoimien piirissä oli noin 88 800 lasta ja nuorta, mikä on kaksi prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Lastensuojelun lisääntyneisiin asiakasmääriin vaikuttaa osaltaan vuonna 2008 voimaan tulleen lastensuojelulain mukainen tavoite tarjota lapsille ja perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä madallettu ilmoittamiskynnys. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin vuonna 2013 noin 107 900, ja ne koskivat noin 64 500 lasta. Myös kodin ulkopuolelle sijoitettujen kokonaismäärä on noussut 2000-luvulla. Huostassa olleiden lasten ja nuorten kokonaismäärän kasvu on pysähtynyt, mutta kiireellisesti sijoitettujen määrä on viime vuosina kasvanut. Kaikkiaan kodin ulkopuolelle sijoitettuja oli vuonna 2013 noin 18 000, joista huostaanotettuna oli noin 10 700 lasta.

Koulutuksen ulkopuolella on joka kymmenes 17–24-vuotias. Mukana ovat ne nuoret, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta, eivätkä ole koulutuksessa. Kun heistä vähennetään ne koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret, jotka ovat työssä, hoitovapaalla, armeijassa tai eläkkeellä, on syrjäytymisuhan alla noin viisi prosenttia 18–24-vuotiaista (kuusi prosenttia pojista ja kolme prosenttia tytöistä).

Yksinäisiä asunnottomia oli vuoden 2014 lopussa noin 7 100 ja asunnottomia perheitä lähes 430. Yksinäisten asunnottomien määrä väheni muutamalla sadalla edellisestä vuodesta, kun taas perheiden määrä kasvoi hieman. Kehitys on ollut samanlaista jo useamman vuoden. Yksinäisiä asunnottomia on nyt noin 1 000 vähemmän ja perheitä noin 100 enemmän kuin viisi vuotta aiemmin. Pitkäaikaisesti asunnottomia oli noin 2 400, mikä on noin 30 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2009. Pitkään nousussa ollut maahanmuuttajien asunnottomuus kääntyi vuonna 2014 laskuun. Myös nuorten ja naisten asunnottomuus on laskenut parina viime vuonna.

Lokakuussa 2014 avosairaanhoidon kiireettömistä lääkärikäynneistä yli 40 prosenttia toteutui viikon kuluessa yhteydenotosta ja samoin noin 40 prosentissa käynneistä asiakas joutui odottamaan yli kaksi viikkoa. Yli kuukaudeksi odotusaika venyi 15 prosentissa käynneistä. Tilanne oli jotakuinkin sama kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Odotusaika hoitajan kiireettömälle avosairaanhoidon vastaanottokäynnille oli 30 prosentissa käynneistä yli viikko yhteydenotosta lokakuussa 2014. Kahdessa prosentissa käynneistä odotusaika hoitajan vastaanotolle venyi yli 90 päivän pituiseksi.

Terveyskeskusten hammaslääkärikäynnille pääsi lokakuussa 2014 kolmen kuukauden kuluessa yhteydenotosta. Vain kolmessa prosentissa käynneistä hammaslääkärille pääsyä odotettiin yli kolme kuukautta. Käynnit suuhygienistillä toteutuivat kolmen viikon sisällä yhteydenotosta yli 50 prosentissa käynneistä. Yhdessä prosentissa käynneistä pääsyä suuhygienistille odotettiin yli kolme kuukautta.

Erikoissairaanhoidossa vuoden 2014 lopussa 932 henkilöä oli odottanut kiireettömään hoitoon pääsyä yli puoli vuotta, mikä on noin 460 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kesän jälkeen eli elokuussa 2014 yli kuusi kuukautta hoitoa odottaneita oli noin 1 900 eli pitkään hoitoa odottaneiden määrä väheni selvästi syksyn 2014 aikana.

Ikääntyneiden palvelujen rakenne on viime vuosina muuttunut tavoitteiden suuntaisesti eli avopalvelujen suuntaan. Laitoshoito on vähentynyt selvästi, ja tehostettu palveluasuminen ja omaishoidon tuki ovat lisääntyneet. Sen sijaan kotihoidon kattavuus ei ole kehittynyt tavoitteiden mukaan. Vuonna 2013 kattavuus säilyi edellisen vuoden tasolla.

Äitiys- ja lastenneuvola- sekä kouluterveydenhuollon palveluissa on tapahtunut vuodesta 2009 myönteistä kehitystä muun muassa määräraikaisten terveystarkastusten järjestämisessä ja henkilöstövoimavaroissa. Henkilöstövoimavarat ovat kuitenkin edelleen niukat etenkin lääkäreiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien osalta. Kouluterveydenhoitajien määrä on 2000-luvun puolesta välistä lisääntynyt eniten. Koko perheen laajat terveystarkastukset ovat vakiintuneet eri puolilla maata ja ne ovat monipuolistaneet palvelujen sisältöä. Lasten ja perheiden erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tuen järjestäminen on lisääntynyt. Lisäksi on kehitetty toimintatapoja tarkastuksista poisjääneiden tuen tarpeiden tunnistamiseksi ja poisjäännin syyn selvittämiseksi. Näiden johdosta neuvolatyötä ja kouluterveydenhuoltoa pystytään kohdentamaan aikaisempaa paremmin tukea eniten tarvitseville ja palvelujen kokonaisuuslaatu on parantunut.

1.2.1.3 Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Vuonna 2013 koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuoli ennakkoarvion mukaan noin 2 300 henkilöä, joista miehiä oli noin 1 400 ja naisia noin 800. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleiden määrä on viime vuosina ollut laskussa. Työpaikatapaturmissa kuoli ennakkoarvion mukaan 20 palkansaajaa vuonna 2013. Tämä on kaikkien aikojen alhaisin lukema.

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta tuli voimaan vuonna 2009. Vuonna 2013 ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita oli 74 ja vuoden 2015 alusta lähtien 62. Kunnat ja kuntayhtymät käyttivät vuonna 2013 ympäristöterveydenhuoltoon noin 94 milj. euroa. Poikkiallinnollista ja kuntien välistä yhteistyötä tarvitaan, jotta saadaan vähennettyä ilman, maaperän, veden tai ruoan välityksellä aiheutuvia terveysriskejä. Vesivälitteisiä epidemioita on viime vuosina ollut muutama vuodessa, ja niistä sairastuneiden henkilöiden määrä on vaihdellut muutamasta kymmenestä muutamaan sataan. Hallitusohjelman mukaisen kansallisen talousveden turvallisuussuunnitelman odotetaan parantavan talousveden turvallisuuteen liittyvää riskiarviointia kaikilla vesilaitoksilla. Äidinmaidosta mitattujen ympäristömyrkkyjen (dioksiinien ja PCB-yhdisteiden) pitoisuudet ovat olleet viime vuosina laskussa, mikä on osoitus väestön kemikaalialtistumisen vähenemisestä ja lainsäädännön toimivuudesta.

1.3 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Hallitusohjelman mukaisen vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman osana jatkettiin hallinnonalan vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeiksi määriteltyjä oikeuslääketieteen sähköisen prosessin kehittämistä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL) sekä vankien terveydenhuollon siirtoa STM:n hallinnonalalle. Vankien terveydenhuollon sekä vankien ja puolustusvoimien terveydenhuollon valvonnan siirto STM:n hallinnonalalle toteutetaan 1.1.2016 lukien. Myös suuri osa vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaan kuuluneen ydintoimintoanalyysin perusteella määritellyistä kehittämishankkeista on edennyt. Muun muassa työsuojeluvalvonnan tuloksellisuuden kehittämiseen tähdännyt tietojärjestelmähanke (Valtimo) valmistui ja ministeriöiden yhteydessä toimivat valtuutetut koottiin oikeusministeriön (OM) hallinnonalalle vuoden 2015 alusta alkaen. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupa- ja valvontaprosesseja kehitettiin Sampo-hankkeessa.

Tuottavuusohjelmakauden 2012–2015 tuottavuustavoitteiden toteutusta jatkettiin suunnitelmien mukaisesti, jonka lisäksi kehyspäätöksessä päätetty 30 milj. euron sektoritutkimussäästö kohdennettiin hallinnonalan sektoritutkimukseen liittyville momenteille.

Ministeriö osallistui valtioneuvoston kansliaan 1.3.2015 perustettavan valtioneuvoston hallintoyksikön valmisteluun yhdessä muiden ministeriöiden kanssa. Valtioneuvoston hallintoyksikköön kootaan ministeriöiden yhteisiä palvelutehtäviä, kuten muun muassa virastopalvelut ja toimitila-asiat, käännös- ja kielipalvelut, tietohallinnon ja asiakirjahallinnon tehtäviä, sekä muun muassa taloushallinnon, henkilöstöhallinnon ja hankintatoimen kehittämiseen ja yhteensovittamiseen liittyviä tehtäviä.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Taulukko 1. Ministeriön bruttobudjetoidut tulosalueittaiset toimintamenot vuosina 2012–2014 (1 000 euroa)

	2012	2013	2014 budjetoitu	2014 toteutuma	Toteutuma %
Johto ja erillisyyksiköt	6 065	5 975	6 955	6 270	90
Hallinto- ja suunnitteluosasto	14 958	15 277	16 309	15 311	94
Vakuutusosasto	3 427	3 441	3 814	3 674	96
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	4 954	5 138	5 520	5 044	91
Sosiaali- ja terveystalvulosasto	5 363	5 920	6 676	6 382	95
Työsuojeluosasto	4 549	4 485	4 980	4 421	89
Yhteensä	39 316	40 236	44 254	41 102	93

Ministeriön vuoden 2014 bruttobudjetoidut toimintamenot olivat yhteensä 41,1 milj. euroa, josta palkkamenot olivat 27,8 milj. euroa. Palkkamenot kasvoivat 4,2 % eli 1,1 milj. euroa, joka aiheutui osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun ja hallituksen rakennepolitiikkalinjauksen jatkovalmisteluun ja toimeenpanoon palkatuista määräaikaista lisäresursseista. Ministeriön toimintamenot kasvoivat edellisestä vuodesta yhteensä 0,8 milj. euroa. Muut toimintamenot pieneivät 2 % eli 0,3 milj. eurolla. Kaikkien osastojen menot jäivät alle budjetoidun.

Taulukko 2. Ministeriön toimintamenot vuosina 2012–2014 (1 000 euroa)

	2012	2013	2014	%-osuus
Hankinnat	756	615	749	5,6
Painatus- ja ilmoituspalvelut	227	218	191	1,4
ATK:n käyttöpalvelut	2 002	2 425	2 483	18,7
Tietoliikennepalvelut	366	325	294	2,2
Toimistotarvikkeet	163	104	92	0,7
Koulutus	384	440	407	3,1
Virkistyspalvelut	108	107	105	0,8
Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut	1 650	1 571	1 382	10,4
Palkkiot ja henkilöstösivukulut	238	202	239	1,8
Kotimaan matkat	592	678	547	4,1
Ulkomaan matkat	893	784	1 044	7,8
Taksikortit	120	127	141	1,1
Vuokrat, sähkö, siivous	3 200	3 319	3 450	26,0
Muut menot	2 136	2 612	2 135	17,2
Yhteensä	12 835	13 527	13 259	100
Palkat	26 481	26 709	27 843	67,7
Yhteensä	39 316	40 236	41 102	100

Muut bruttobudjetoidut toimintamenot olivat yhteensä 13,3 milj. euroa. Ne pienenevät 2 % eli 266 093 eurolla verrattuna vuoteen 2013. Painatus- ja ilmoitusmenot, tietoliikennemenot, toimistotarvikkeet, koulutus, virkistys, asiantuntija- ja tutkimuspalvelut, kotimaan matkat ja muut menot pienenevät. Sen sijaan kaikki muut menot kasvoivat hieman tai pysyivät suunnilleen samalla tasolla vuoteen 2013 verrattuna.

Taulukko 3. Osastojen ja erillisten tulosryhmien menot, kustannukset ja henkilötyövuodet vuonna 2014, 1 000 euroa

Tulosalue	Menot €	Kustannukset** €	%	Htv*)
Ylin johto (ml. esikuntayksikkö)	1 360	1 362	3,31	9,9
Kansainvälisten asioiden yksikkö	1 977	1 980	4,81	14,6
Hallinto- ja suunnitteluosasto	15 311	15 335	37,22	101,8
Valmiusyksikkö	573	574	1,39	5,9
Viestintäyksikkö	1 524	1 528	3,71	15,6
Vakuutusosasto	3 674	3 685	8,95	47,6
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	5 044	5 059	12,28	63,7
Sosiaali- ja terveystieteiden osasto	6 382	6 399	15,53	71,3
Työsuojeluosasto	4 421	4 435	10,77	59,4
Tasa-arvovaltuutetun toimisto	836	838	2,04	10,7
Yhteensä	41 102	41 195	100	400,5

*) Mukana vain bruttobudjetoidut toimintamomentilta maksettavat henkilötyövuodet.

***) Sisältää korot ja poistot.

Taulukossa esitetään osastojen ja erillisten tulosryhmien menot ja kustannukset sekä henkilötyövuodet. Kustannukset ovat ko. yksiköiden kustannuksia ennen vyörytystä.

Taulukko 4. Osastojen ja erillisten tulosryhmien kustannukset (tukipalvelukustannukset vyörytetty osastoille ja erillisille tulosryhmille) vuonna 2014

	Kokonais- kustannukset €	%	Htv htv	Kustannukset/ htv €
Ylin johto	1 737	4,22	9,90	175 463
Kansainvälisten asioiden yksikkö	2 533	6,15	14,6	173 500
Hallinto- ja suunnitteluosasto*	6 145	14,92	32,60	188 492
Valmiusyksikkö	798	1,94	5,9	135 208
Vakuutusosasto	5 487	13,32	47,6	115 274
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	7 470	18,13	63,17	117 273
Sosiaali- ja terveystalvulosasto	9 098	22,08	71,3	127 598
Työsuojeluosasto	6 683	16,22	59,4	112 517
Tasa-arvovaltuutetun toimisto	1 244	3,02	10,7	116 220
Yhteensä	41 195	100,0	315,7	130 487
Tukipalvelut			84,80	
HTV:t yhteensä			400,5	

Taulukossa kuvataan kustannuksia, kun tukipalvelutehtävien (viestintäyksikkö, hallintopalveluryhmä, kiinteistö- ja virastopalveluryhmä, tietohallintoryhmä, tietopalveluryhmä ja talousryhmä) kustannukset on vyörytetty osastoille ja erillisille tulosryhmille.

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat vuonna 2014 yhteensä 4,09 milj. euroa (4,06 milj. euroa v. 2013). Tästä 3,51 milj. euroa (3,30 milj. euroa v. 2013) kertyi nettobudjetoidun toiminnan tuotoista. Bruttobudjetoitu toiminta on ollut vähäistä. Vuoden tuotot olivat 200 euroa (1 746 euroa v. 2013). Yhteisrahoitteinen toiminta on ollut niin ikään vähäistä. Sen tuotot olivat vuonna 2014 vain 16 529 euroa (74 537 euroa v. 2013) eikä siitä Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti (alle 1 milj. euroa) ole tehty kustannusvastaavuuslaskelmaa. Samasta syystä bruttobudjetoidusta toiminnasta ei ole tehty kustannusvastaavuuslaskelmaa.

Ministeriön bruttobudjetoidut tulot koostuvat STM:n maksullisista suoritteista annetun asetuksen (A 843/2012) tarkoittamista julkisoikeudellisista suoritteista, lähinnä geeniteknikan lautakunnan (A 853/2012) ja edellä mainitun ministeriön asetuksen (A 843/2012) 3 §:n tarkoittamista liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista suoritteista.

Ministeriön nettobudjetoidut tulot koskevat ministeriön maksuasetuksen (A 843/2012) 2 §:n ja asetuksen liitteessä mainittuja työsuojeluhallinnon julkisoikeudellisia suoritteita, 3 §:n mukaisia markkinasuoritteita, lääkkeiden hintalautakunnan tuloja (A 898/2012), raha-automaattiavustuksista annetun lain (L 1056/2001) 45 §:n tarkoittamia korvauksia sekä peliriippuvuuden seuranta- ja tutkimustoiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamisesta rahapeliyhteisöiltä perittäviä korvauksia (A 381/2002).

Muut julkisoikeudelliset suoritteet	Hintalautakunta			Yhteensä kaikki julkisoikeudelliset suoritteet		
	2012 euroa	2013 euroa	2014 euroa	2012 euroa	2013 euroa	2014 euroa
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan tuotot						
- maksullisen toiminnan myyntituotot	2 036 430	1 932 040	1 864 770	2 036 430	1 932 040	1 864 770
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	2 970	1 701 275	2 063 387	2 168 649
Tuotot yhteensä	2 036 430	1 932 040	1 867 740	3 737 705	3 995 427	4 033 419
KUSTANNUKSET						
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	32 217	21 699	27 024	32 217	23 099	29 537
- henkilökustannukset	935 810	1 000 451	1 128 314	1 005 732	1 070 621	1 201 131
- vuokrat	120 022	123 094	124 762	127 222	130 294	131 962
- palvelujen ostot	546 095	448 454	431 050	915 884	855 499	800 695
- muut erilliskustannukset	11 933	16 558	15 279	1 240 789	1 568 801	1 705 057
Erilliskustannukset yhteensä	1 646 076	1 610 255	1 726 430	3 321 844	3 648 314	3 868 381
KÄYTTÖJÄÄMÄ	390 354	321 785	141 310	415 861	347 114	165 038
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista						
- tukitoimintojen kustannukset	186 601	199 490	205 240	199 319	211 567	215 723
- poistot	100 345	100 345	18 854	100 822	100 345	18 854
- korot	0	0	0	17	0	0
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	12 375	12 764	13 245
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	286 946	299 835	224 094	312 534	324 676	247 822
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 933 022	1 910 090	1 950 524	3 634 377	3 972 990	4 116 203
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	103 408	21 950	-82 784	103 328	22 438	-82 784
Kustannusvastaavuus-%	105 %	101 %	96 %	103 %	101 %	98 %

Kaikki nettobudjetoidun toiminnan tuotot kertyivät vuonna 2014 julkisoikeudellisista suoritteista. Julkisoikeudellisten suoritteiden tuottamiselle asetettu kustannusvastaavuustavoite on saavutettu hyvin. Lääkkeiden hintalautakunnan (1,87 milj. euroa) ja peliriippuvuuteen liittyvät (2,06 milj. euroa) maksullisen toiminnan tuotot muodostivat 96 % julkisoikeudellisten suoritteiden tuotoista. Lääkkeiden hintalautakunnan kustannusvastaavuus (96 %) on laskenut edellisestä vuodesta (101 %). Vuosien 2012–2014 keskimääräinen kustannusvastaavuus on ollut 100,7 %. Vaihtelu aiheutuu toiminnan luonteesta. Tarkasteluvuonna hakemuksia on tullut lautakunnalle 1 975 (n. 2 200 v. 2013), keskimääräisen vuosittaisen hakemusmäärän ollessa n. 2 300. Rahapelitoiminnan haittojen ehkäisy- ja seurantatoiminta (peliriippuvuus) on noussut edellisestä vuodesta 5,1 %.

Ministeriössä tuotettujen suoritteiden bruttobudjetoidut tulot koostuivat ministeriön maksuasetuksen (A 843/2012) 2 §:n tarkoittamista julkisoikeudellisista suoritteista ja geenitekniikan lautakunnan (A 853/2012) sekä edellä mainitun asetuksen (A 843/2012) 3 §:n tarkoittamista liiketaloudellisiin perustein hinnoiteltavista suoritteista. Bruttobudjetoitujen ministeriön maksuasetuksen 2 §:n ja 3 §:n tarkoittamien tulojen kohdalla on kysymys vähäisistä ja satunnaisista tuloista, joiden osalta jo tuloarvion laatiminen ja sen toteutumisen ennustaminen on vaikeaa. Merkittävä osa bruttobudjetoiduista tuloista muodostuu geenitekniikan lautakunnasta 15 750 euroa (24 120 euroa v. 2013), vakuutusmarkkinayksiköstä 3 820 euroa (8 950 euroa v. 2013) ja eläkevakuutusyksiköstä 13 265 euroa (18 965 euroa v. 2013). Myös näiden tulot ovat vaikeasti ennakoitavia. Bruttobudjetoidussa toiminnassa on toteutettu työajan seuranta vuodesta 2008 lähtien. Toiminnan kannattavuuteen

vaikuttaa alentavasti esimerkiksi se, että geenitekniikkalain 35 §:n mukaan maksujen perimisestä voidaan myöntää poikkeuksia ja maksu voidaan jättää perimättä osittain tai kokonaan. Em. lainmukaisia hakemuksia tekevät pääosin julkisyhteisöjen yhteydessä toimivat tutkimusryhmät.

Muutokset tilikauteen 2013 verrattuna

Maksullisen toiminnan kokonaistuottokertymä oli 26 542 euroa edellistä tilikautta suurempi. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli yhteensä 98 %. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot 16 529 euroa (74 536 euroa v. 2013) ovat edellisvuotta pienemmät. Yhteisrahoitteinen toiminta kuten myös bruttobudjetoitu toiminta on ollut niin vähäistä, ettei niitä koskevia kustannusvastaavuuslaskelmia ole kertomuksessa esitetty.

1.4 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Taulukko 6. Keskeiset tuotokset vuosina 2012–2014

	2012	2013	2014
Esiteltyjen säädösten määrä			
- hallituksen esitykset	27	35	58
- HE:iin sisältyvät lait	56	81	244
- valtioneuvoston asetukset	27	33	26
Asetettujen työryhmien määrä	53	25	23
Kirjallisten kysymysten määrä	277	296	263
Uudet kansalaiskirjeet ¹	1 765	1 147	1 339
Julkaisut	25	25	22
Tiedotteet, suomenkieliset	236	281	323
Tiedotteet, ruotsinkieliset	156	184	241
Tiedotteet, englanninkieliset	36	32	43
Verkkouutiset, suomenkieliset	46	64	82
Verkkouutiset, ruotsinkieliset	31	16	30
Käynnissä olleet ESR-projektit 31.12.	18	14	10

Vuosi 2014 oli nykyisen eduskuntakauden viimeinen kokonainen toimintavuosi. Hallituksen esityksiä annettiin huomattavasti enemmän kuin edellisinä vuosina. Niistä suuri osa oli laajoja, ja niihin sisältyi kolminkertainen määrä yksittäisten lakien muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Työryhmiä asetettiin lähes saman verran kuin edellisellä vuonna. Kansanedustajien kirjallisten kysymysten määrä on pysynyt viime vuosina melko samalla tasolla. Ministeriölle ja ministereille osoitettujen kansalaiskirjeiden määrä kasvoi jonkin verran edellisestä vuodesta. Erityisesti sähköpostitse saapuu runsaasti yhteydenottoja, ja ne vaativat ministeriöltä paljon työpanosta.

¹ Uudet asianhallintajärjestelmään avatut asiat; osa saapuneista kansalaiskirjeistä on kirjattu aikaisempina vuosina avatuille asioille

Hallinto- ja suunnitteluosasto

Hallinto- ja suunnitteluosaston voimavaroista valtaosa käytettiin aiempien vuosien tapaan ministeriön sisältötyötä tukevien perustehtävien hoitamiseen. Aiemmin käynnistetyt hallituskauteen sidotut suuret hankkeet vaativat runsaasti työpanosta. Osasto osallistui keskeisesti muun muassa yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa toteutettavan johtamisen kehittämisverkoston, vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman sekä ministeriörakennetta koskevan keskushallintohankkeen, erityisesti valtioneuvoston hallintoyksikön kokoamista koskevaan valmistelutyöhön. Osasto osallistui myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen valmisteluun sekä useiden keskeisten hallitusten esitysten vaikutusten arviointiin.

Hallituksen tasa-arvo -ohjelman toimeenpano on edennyt suunnitellusti. Ohjelman toimeenpanon varmistamista ja seurantaan varten asetettu ministeriöiden yhteinen työryhmä on valmistellut loppuraporttia, joka annetaan hallitukselle alkuvuonna 2015. Kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma on jatkanut toimintaansa muun muassa toteuttamalla kampanjan ”Puhutaan palkoista”. On myös käynnistetty työelämän rakennemuutoksia tutkiva hanke, joka valmistuu alkuvuodesta 2015. Kaksivuotinen naisten urakehitykseen liittyvä hanke EU-rahoituksella käynnistyi. Tasa-arvolakiin lisättiin vuoden 2015 alussa voimaan tulleen yhdenvertaisuuslain yhteydessä säännökset sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän kiellosta. Oppilaitosten tasa-arvosuunnittelu laajennettiin koskemaan perusopetusta antavia oppilaitoksia. Lisäksi työpaikan tasa-arvosuunnitelmaa koskevia säännöksiä tarkennettiin.

Raha-automaattivastustusten jakamista koskevan päätöksen teki ensimmäistä kertaa valtioneuvoston yleisistunnon sijasta ministeriö. Raha-automaattiyhdistyksen tuottoja osoitettiin sosiaali- ja terveysjärjestöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen 308 milj. euroa.

Tutkimuslaitosten ja -rahoituksen uudistamisesta syksyllä 2013 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset uudet tutkimusrahoitusmallit käynnistyivät. Ministeriön hallinnonalan asiantuntijalaitosten tutkimusyhteistyön koordinoitiin kiinnitettiin edelleen erityistä huomiota. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen kansainväliset arvioinnit valmistuivat. Määrärahaileikkausten vuoksi ne joutuivat priorisoimaan toimintaansa ja vähentämään henkilöstömääräänsä.

Vuonna 2011 käynnistynyt tietohallintolain edellyttämä toiminnan ja tiedonhallinnan yhteisen suunnittelun (kokonaisarkkitehtuurin) kehitystyö jatkui kohdealueella. Laadittiin ehdotukset hallinnonalan yhteisten prosessien hallintamallista ja kokonaisarkkitehtuurin hyödyntämisestä lainsäädäntöhankkeissa. Kohdealueen tietovarantojen ensimmäiset kokonaiskuvaukset valmistuivat. Kokonaisarkkitehtuurit laadittiin mm. biopankkien, terveydenhuollon kansallisten sähköisten palveluiden ja ympäristöterveydenhuollon seurantajärjestelmän osalta. Kohdealueen keskeiset ICT-hankkeet on pääosin kartoitettu ja tuotu hankesalkunhallinnan piiriin.

Riskienhallintaan on hankittu hallinnonalan yhteinen riskienhallintasovellus, joka sisältää uuden riskiluokituksen. Myös ministeriön hankintaprosesseja ja sopimusten hallintaa kehitettiin valmistelemalla uusi keskitettyä tukea tarjoava toimintamalli, joka käyttöön otetaan täysimääräisesti vuoden 2015 aikana.

STM:n vuosien 2012–2015 henkilöstölinjausten toimeenpanossa painottuvat ministeriön tehtäviä vastaavan henkilöstön varmistaminen sekä hyvä johtaminen ja henkilöstön työn tukeminen ja kehittäminen.

Vakuutusosasto

Vakuutusosaston toimintaan vaikutti keskeisesti hallitusohjelman mukanaan tuomat toimenpiteet ja lainsäädäntöhankkeet. Osastolla valmisteltiin vuonna 2014 yhteensä 24 hallituksen esitystä.

Eläkeuudistuksen valmistelu aloitettiin työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tekemän sopimuksen pohjalta, jossa sovittiin työeläketurvaan tehtävistä muutoksista. Uudistuksen tavoitteena on pidentää työuria ja pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä eduskuntavaalien jälkeen ja laki tulisi voimaan vuoden 2017 alussa.

Merimieseläkelakia muutettiin mm. siten, että merimieseläkelain mukainen työntekijän vakuutusmaksu noudattaa työntekijän eläkelain mukaista vakuutetun työeläkevakuutusmaksua ja työnantaja vastaa lopusta maksuosuudesta. Merimieseläkekassalle maksettavia valtion osuuksia vähennetään asteittain nykyisestä 33,3 prosentista siten, että valtion osuus on 29 prosenttia vuodesta 2021 lähtien.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia muutettiin uudistamalla työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoa koskevaa sääntelyä hallinnon läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Eläkelaitosten vakavaraisuusrajan määrittämistä ja sijoitusten hajauttamista koskeva hallituksen esitys annettiin. Laki koskee työeläkevakuutusyhtiöitä, eläkesäätiöitä, eläkekassoja, Merimieseläkekassaa ja osin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen harjoittamaa lakisääteistä eläkevakuuttamista. Vakuutusyhtiölakia ja siihen liittyviä lakeja muutettiin siten, että vakuutusyhtiölain mukaiset vakavaraisuusvaatimukset korvataan Solvenssi II -direktiivin mukaisilla säännöksillä. Vakavaraisuuden mittaaminen perustuu jatkossa kokonaisvaltaiseen riskin arviointiin sekä varojen ja velkojen markkinaehtoiseen arvostamiseen.

Työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämistä koskien annettiin hallituksen esitys, jossa työeläkelaitoksille säädettiin velvollisuus antaa työkyvyttömyyseläkettä hakevalle henkilölle oma-aloitteisesti ennakkopäätös oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen niissä tilanteissa, joissa ammatillisen kuntoutuksen edellytykset täyttyvät. Osakuntoutusrahaa koskeva hallituksen esitys annettiin. Kuntoutuja voi jatkossa saada osakuntoutusrahaa niiltä kuntoutuspäiviltä, joina hän työskentelee osapäiväisesti kuntoutuksen ohessa. Mahdollistettiin opiskelijoille oikeus opiskella vähäisissä määrin sairauspäivärahakaudella.

Työtapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön rakenne uudistettiin kokonaisuudessaan. Uudistuksella lainsäädännön sisältö saatettiin vastaamaan työelämän muuttuneita olosuhteita. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtapaturmia ja ammattitauteja koskeva lainsäädäntö uudistettiin työntekijöitä ja muita yrittäjiä koskevan tapaturmavakuutuksen kokonaisuudistuksen mukaisesti.

Työttömyysturvaan tehtiin hallituksen päättämä 50 milj. euron säästö. Ansiopäivärahat alenevat niiltä, joiden palkka ylittää 3 115 euroa kuukaudessa. Myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta sekä pitkän työuran päätyttyä 90 päivältä maksettavaa korotettua ansio-osaa alennetaan muuttamalla laskusääntöä. Ansiopäivärahan laskentasääntöihin tehdyt muutokset alentavat työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavia ansiopäivärahamenoja noin 50 milj. eurolla, joka tilitetään Kelalle alentamaan valtion rahoitusvastuuta ansiopäivärahamenoista. Työttömyysvakuutusrahasto ei enää rahoita peruspäivärahan korotusosia, vaan rahoituksesta vastaa kaikilta osin valtio.

Sairausvakuutuksessa toteutetaan hallituksen menosäästöpäätökset säästämällä Kelan sh-korvauksista, matkakorvauksista sekä Kelan harkinnanvaraisesta kuntoutuksesta yhteensä 75 milj. euroa. Hammashuollossa potilas saa hampaiden tarkastuksesta Kela-korvausta jatkossa vain joka toinen vuosi. Sairausvakuutuksesta korvattavien matkojen matkakohtainen omavastuu nousee 14,25 eurosta 16 euroon. Harkinnanvaraiseen kuntoutukseen käytettävää lakisääteistä vähimmäismäärää alennetaan neljästä prosentista kahteen prosenttiin sairausvakuutusmaksuista. Säästöt toteutetaan asteittain vuodesta 2016 alkaen ja ne ovat täysimääräiset vuonna 2017. Lääkekorvausjärjestelmää uudistettiin rakenteellisesti ja toteutettiin samalla hallituksen päättämä 26 milj.

euron säästö valtion lääkekorvausmenoissa vuodesta 2016 alkaen. Lääkekorvausjärjestelmässä otetaan käyttöön 45 euron vuotuinen alkuomavastuu. Lisäksi lääkkeen peruskorvaustasoa nostetaan 40 prosenttiin. Vasta vuotuisen alkuomavastuun täyttymisen jälkeen korvattavista lääkeostoista voi saada sairausvakuutuslain mukaista korvausta.

Intian kanssa tehty sosiaaliturvasopimus saatettiin voimaan 1.8.2014 lukien. Kiinan kanssa allekirjoitettiin sosiaaliturvasopimus ja annettiin sitä koskeva hallituksen esitys. Sopimus koskee työntekijöiden eläkevakuuttamiseen ja työttömyysvakuuttamiseen sovellettavaa lainsäädäntöä sekä työskentelyyn perustuvien eläkkeiden maksamista toisessa sopimusvaltiossa asuville henkilöille. Rajat ylittävästä terveydenhuollosta annettua lakia muutettiin siten, että EU:n jäsenvaltioiden välisessä sairaanhoidon kustannusten korvaamisessa siirrytään todellisten kustannusten korvaamiseen kaikkien henkilöryhmien osalta. Suomen muilta jäsenvaltioilta saamat korvaukset tuloutetaan hoitoa antaneelle kunnalle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen (HyTE) kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa -toimeenpanosuunnitelman. Toimeenpanosuunnitelman valmistelun tueksi järjestettiin korkean tason seminaari keväällä 2014 ja toimeenpanon käynnistämiseksi ministeriöiden yhteinen työseminaari syksyllä 2014. Syksyn työseminaarin jälkeen käynnistyi poikkihallinnollisena yhteistyönä neljän aihion kirjoittaminen valmistelun tueksi. Syksyllä 2014 käynnistyi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa Ihmisiin kohdistuvien säädösvaikutusten arvioinnin työkalujen ja prosessien kehittäminen -hanke.

Vuonna 2014 myönnettiin yhteensä 13,3 milj. euroa valtionavustusta Kaste-ohjelman mukaisiin kuntien ja kuntayhtymien kehittämishankkeisiin. Avustuksia kohdennettiin erityisesti aikuissosiaalityön kehittämiseen, ylisukupolvisen lastensuojelutarpeen katkaisemiseen, ikäihmisten uudenaikaisiin palvelukokonaisuuksiin ja asumisratkaisuihin sekä pitkäaikaissairaiden palveluprosessien tehostamiseen perusterveydenhuollossa. Tästä summasta 3,3 milj. euroa suunnattiin pitkäaikaissairauttomuuden vähentämishankkeen mukaiseen toimintaan. Ohjelman ulkoinen arviointi käynnistyi syksyllä 2014.

Rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti turvakodit siirrettiin valtiolle, jota koskien valmisteltiin laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelujen tuottajalle (HE 186/2014 vp).

Hallitus valmisteli rakennepoliittiseen ohjelmaan liittyen toimeentulotukea koskevan lain muutosta siten, että perustoimeentulotuen myöntäminen siirtyisi Kansaneläkelaitoksen hallinnoimaksi ja päätettäväksi vuoden 2017 alusta lukien. Lakiesitys valmistui toimintavuoden lopussa ja esitys annettiin eduskunnalle vuoden 2015 alussa.

Samoin osana rakennepoliittisen ohjelman toteuttamista hallitus antoi eduskunnalle syysistunto-kaudella esityksen kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta. Muutoksella kohdennettaisiin kuntouttavaa työtoimintaa nykyistä paremmin sosiaalista kuntoutusta tarvitsevien pitkäaikaistyöttömien käyttöön. Uudistuksessa kuntouttavan työtoiminnan viikoittaisten osallistumispäivien enimmäismäärää vähennettäisiin viidestä neljään.

Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta tuli voimaan. Asetuksen toimeenpanoa tukeva opas työterveyshuollolle valmistui ja siihen liittyvä koulutus aloitettiin. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen rahoitusta koskeva määräaikainen rahoituslaki on voimassa v. 2014 alusta v. 2017 loppuun. Työterveyshuollon 2025 linjausten valmistelua jatkettiin. Kuntalain muutosta kunnallisten työterveyshuoltojen yhtiöittämisen siirtymäajasta valmisteltiin ja asiaa käsiteltiin EU-komission kanssa.

Tartuntatautilain kokonaisuudistuksen valmistelua jatkettiin kesällä 2014 toteutetun lausuntokierroksen palautteen perusteella ja työ viimeistellään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen (sote-uudistus) linjausten mukaisesti. STM tuki Väestöliiton järjestämää laajaa seksuaali-terveyskampanjaa, joka oli suunnattu erityisesti yläkouluikäisille nuorille. Yhdessä THL:n kanssa laadittiin uusi kansallinen ongelmamikrobiohje sekä tuberkuloositarkastusohjeistus. STM koordinoi kansallista varautumista ebola-epidemiaan sekä poikkihallinnollisia toimia kansainvälisessä vastauksessa.

Huumausainelakia muutettiin niin, että lääkelaisissa olleet psykoaktiiviset aineet eli niin sanotut muuntohuumeet siirrettiin huumausainelakiin (HE 327/2014) 20.12.2014 lukien. Euroopan tuomioistuimien oli katsonut heinäkuussa 2014 antamassaan tuomiossa, että muuntohuumeita ei voida luokitella lääkkeiksi, ellei voida osoittaa, että niillä on lääkekäyttöä aiheuttavia vaikutuksia. Tuomio aiheutti suuren epävarmuuden tuomioistuimissa ja syyttäjälaitoksissa. Tämän johdosta päätettiin muuttaa lakia.

Valmisteltiin raittiustyölain uudistus kunnissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön vahvistamiseksi. Eduskunnalle annettiin asiaa koskeva lakiesitys joulukuussa 2014 (hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 334/2014 vp).

Valmisteltiin esitys rikos- ja eräiden riita-asioiden sovittelua koskevan lain uudistamiseksi siten, että sovittelupalvelujen järjestämisvelvollisuus esitetään keskitettäväksi THL:een. Asiaa koskeva esitys (HE 329/2014 vp) annettiin eduskunnalle marraskuussa 2014.

Vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO) sekä romanipoliittisen ohjelman (ROMPO) toimeenpanoa jatkettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä muiden ministeriöiden kanssa.

Lastensuojelulakia ja toimeentulotuesta annettua lakia muutettiin vuoden alusta siten, että THL:lle syntyi oikeus kerätä kuntakohtaisia tietoja kyseisiin lakeihin sisältyvien, kuntia velvoittavien määräaikojen toteutumisesta. THL toteutti ensimmäiset tiedonkeruut ja Valvira laati niiden pohjalta suunnitelmat kuntien toiminnan ohjauksesta.

Valmisteltiin uusi yleinen asumistukilaki ja sitä koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle kevädistuntokaudella. Laki tulee voimaan vuoden 2015 alusta. Uudessa asumistukijärjestelmässä tuen myöntäminen perustuu kokonaisvuokraan, joka määräytyy ruokakunnan koon ja asunnon sijainnin perusteella. Tuen suuruuteen vaikuttavat ruokakunnan tulot, henkilöluku ja vuokran suuruus. Hyväksyttävälle vuokralle asetetaan enimmäistaso, jonka ylittävältä osalta tuki ei kasva. Tukeen sisältyy aina asumismenojen määrästä riippuva 80 prosentin suuruinen omavastuuosuus sekä tuettavien menojen kohtuullisuusharkinta. Tulojen mukaan määräytyvä perusomavastuu on yhtä suuri koko maassa ja siihen vaikuttavat erikseen ruokakunnassa asuvien aikuisten ja lasten määrä.

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta siten, että säännös tukea myönnettäessä huomioon ottamatta jäävästä etuoikeutetusta ansiotulosta säädettäisiin pysyväksi. Laki tulee voimaan vuoden 2015 alusta lukien.

Ministeriö on osallistunut kansallisen vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman (KELO) mukaisesti kemikaaliviestintäsuunnitelman kehittämiseen ja toimeenpanoon. KELO-ohjelman puitteissa on luotu Suomen kansainvälisen kemikaaliyhteistyön strategiset linjaukset ympäristöministeriön (YM) vetämässä hankkeessa.

Asumisterveyden osalta viimeisteltiin terveydensuojelulain muutos ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista. Tämän lisäksi jatkettiin STM:n asetuksen valmistelua asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista. Asetus tulee korvaamaan nykyisin käytössä olevan Asumisterveysohjeen.

Muuntogeenisten eläinten suljetusta käytöstä annettu STM:n asetus (771/2014) tuli voimaan 1.10.2014. Asetuksella säädetään geenitekniikkalain (377/1995) soveltamisalaan kuuluvan eläinten käytön riskinarvioinnin periaatteista, luokituksista sekä eristämisen- ja suojaustoimenpiteistä. Valmisteltiin hallituksen esitys laiksi geenitekniikkalain muuttamisesta (HE 331/2014 vp).

Kansallisen talousveden turvallisuussuunnitelman laatimiseksi ministeriö on asettanut neljän hallinnonalan ja etujärjestöjen edustajista koostuvan johtoryhmän. Talousveden sekä jäteveden puhdistamisen ja viemäröinnin riskienhallinnan työkalut valmistuivat vuoden 2014 aikana. Talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun STM:n asetuksen (461/2000) muutos saatiin loppuun. Yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annettuja STM:n asetuksia (177/2008 ja 354/2008) muutettiin.

Ministeriö valmisteli yhdessä Säteilyturvakeskuksen kanssa säteilylainsäädännön kokonaisuudistuksen käynnistämistä. Ensisijaisesti uudistuksella täytäntöönpantaisiin EU:n uusi säteilysuojelun perusturvallisuudsdirektiivi (2013/59/Euratom), ns. BSS-direktiivi (Basic Safety Standards) sekä ajantasaisitettaisiin laki ja eräitä sen nojalla annettuja asetuksia vastaamaan perustuslain vaatimuksia sekä kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n suosituksia.

Sosiaali- ja terveystaloustieteiden osasto

Osaston keskeisin tehtävä kertomusvuonna oli sosiaali- ja terveystaloustieteiden osaston uudistuksen valmistelu. Laajamittaisessa hankkeessa on tarkoitus uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, tuottaminen, hallinto, rahoitus, ohjaus ja valvonta kokonaisuudessaan uudelleen. Uudistus on käynnistänyt merkittävää alueellista valmistelua sekä kunnissa että kuntayhtymissä, minkä ansiosta jo toimeenpanovaiheessa on saatu lisättyä uudistusten tavoitteita tukevaa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta koskeva hallituksen esitys (HE 324/2014 vp) annettiin eduskunnalle joulukuussa 2014. *Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeisinä tavoitteina ovat väestön terveyden, hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen, yhdenvertaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen koko maassa, sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen sekä kustannustehokkaan ja vaikuttavan palvelurakenteen toteuttaminen. Uudistuksella pyritään pienentämään Suomen julkisen talouden kestävyysvajetta ja siten turvaamaan julkisten palvelujen ja etuuksien rahoitus.*

Osaston vastuulla olleet rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteet toteutettiin lukuun ottamatta hallituksen esitystä kotihoidon tuen muuttamisesta. Seuraavien toimenpiteiden osalta valmistelu jatkuu edelleen: turhien todistusten perkaaminen terveydenhuollossa (edellyttää laajaa valmistelua), lomitusjärjestelmän toteutuksen ja hallinnon kehittäminen (valmistelu jatkuu työryhmässä, jonka määräaika on 30.6.2015 saakka), yksityisen palveluntuottajan tilojen ja laitteiden tarkastamisen siirto aluehallintovirastoille (yhdistetään käynnistettyyn yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön laajempaan uudistukseen), kuntien suunnitteluvaihtoehtojen vähentäminen (valmistelu liittyy useisiin muihin säädösvalmisteluhankkeisiin ja odottaa niiden etenemistä), reseptien voimassaoloajan pidentäminen (valtioneuvoston ja STM:n asetukset valmisteilla).

Terveystaloustieteiden tutkimus- ja innovaatio toiminnan kasvustrategia valmisteltiin työ- ja elinkeinoministeriön, STM:n ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä. Toimeenpanon johtoryhmän tehtävänä on edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja ohjata ja koordinoita toimeenpanoa sovitun työnjaon mukaisesti. Strategiaan liittyen käynnistettiin kansallisen genomistrategian valmistelu STM:n johdolla yhteistyössä Suomen itsenäisyyden juhlarahaston ja Biotekniikan neuvottelukunnan kanssa.

Potilasturvallisuuden parantamiseksi ja kiireellisen hoidon voimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön edistämiseksi annettiin STM:n asetus kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä (782/2014). Aikuisten suun terveydenhuollossa valmisteltiin toimenpiteitä hoitovälin pidentämiseksi aikuisilla tukemaan rakennepoliittisen ohjelman säästötavoitteita. Edellä mainitulla asetuksella suun terveydenhuollon ilta- ja viikonloppupäivystys keskitetään

vuoden 2015 alusta sairaanhoitopiireittäin toteutettavaksi ainoastaan yhteispäivystyspisteissä. Yö-päivystys keskitetään yliopistosairaaloihin.

Monialaisen kuntoutuspalveluyhteyden käynnistyessä laadittiin kuntoutuksen käsitteanalyysi, jonka pohjalta selvitystehtäviä ammatillisen, lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen osa-alueilta on toteutettu. Mieli 2009 -suunnitelman ehdotusten toteuttaminen on pääosin aloitettu. Ohjelmakauden loppupuolella painotetaan erityisesti palvelujen järjestämistä yleisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteydessä sekä tehokkaiden menetelmien käyttöönottoa. Opiskeluterveydenhuollon kehittämistyöryhmän raportti (2014:10) valmistui. Vuonna 2011 alkanut kokeilu YTHS-mallin soveltuvuudesta ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistavaksi päättyi heinäkuussa 2014. Kokeilun tavoitteena oli ammattikorkeakouluopiskelijoiden tasavertaisen aseman varmistaminen terveyspalvelujen saamisessa. Apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittäminen -työryhmän raportti valmistui (Raportteja ja muistioita 2015:4).

EU:n potilasdirektiivin edellyttämän kansallisen terveydenhuollon palveluvalikoiman määrittelyä varten STM:n yhteyteen perustettiin palveluvalikoimaneuvosto. Neuvoston keskeinen tehtävä on antaa suosituksia terveyden- ja sairaanhoidon toimenpiteiden, tutkimusten ja menetelmien kuulumisesta palveluvalikoimaan sekä antaa lausuntoja palveluvalikoiman soveltamisesta ja sen määrittelyssä käytettävistä periaatteista.

Sosiaalihuollon asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja oikeusturvaa, palvelujen oikean tasoista ja oikea-aikaista saatavuutta ja laatua vahvistettiin sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksella ja lastensuojelulain muutoksella, joita koskevat hallituksen esitykset annettiin vuonna 2014. Uusi sosiaalihuoltolaki tulee voimaan asteittain, pääosin 1.4.2015 alkaen. Vammaisten henkilöiden osallisuutta, yhdenvertaisuutta, valinnanvapautta ja välttämättömän avun saamista siitä riippumatta, onko toimintakyvyn rajoite fyysinen, psyykinen, kognitiivinen vai sosiaalinen, edistetään vammaislainsäädännön kokonaisuudistuksella. Uudistusta valmisteltiin työryhmässä, jonka määräaika päättyi 31.3.2015. Iäkkäiden henkilöiden kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuuden edistämiseksi, palvelujen saatavuuden alueellisen yhdenvertaisuuden parantamiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi uudistettiin lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden perhehoidon asemaa parannetaan perhehoitoilain, jota koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle. Lastensuojeluun annettiin ensimmäinen laatusuositus sekä laadittiin kansallinen omaishoidon kehittämissuunnitelma, kansallisen muistiohjelman toimeenpanosuunnitelma sekä perheasioiden poikkihallinnollisen koordinaation kehittämissuunnitelma.

Hallituksen esitys (HE 108/2014 vp) laiksi sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksistä annettiin. Lain tavoitteena on edistää asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeutta sekä ehkäistä ennalta ja vähentää rajoitustoimenpiteiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen ohjauksen siirtoa opetus- ja kulttuuriministeriöstä (OKM) STM:öön koskeva muutos hyväksyttiin. Muutoksen tavoitteena on parantaa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen valtakunnallista koordinaatiota sekä vahvistaa STM:n asemaa koulutuksen ohjaajana. Jatkossa koulutus ei ole enää tutkintoon johtavaa, vaan yliopistotutkinnon jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta. Hallituksen esitys terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamiseksi (HE 347/2014 vp) annettiin. Muutoksilla tarkennetaan erityisesti EU- tai ETA -alueen ulkopuolella koulutuksen saaneiden lääkäreiden laillistamisprosessia Valvirassa.

Hallituksen esitys laiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain muuttamisesta (HE 354/2014 vp) annettiin. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Valvira myöntäisi hakemuksesta oikeuden harjoittaa sosiaalityöntekijän, sosionomin ja geronomin ammatteja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen tiedonhallinnan strategia valmistui. Strategian tavoitteena on tukea sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista sekä kansalaisen aktiivisuutta oman hyvinvointinsa ylläpidossa. Tämä tehdään parantamalla tiedonhallintaa ja lisäämällä sähköisiä palveluja.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietosisältöjen ja käsittelyn yhtenäistämiseksi ja sosiaalihuollon asiakastietojen sähköisen käsittelyn edistämiseksi annettiin hallituksen esitys laeiksi sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 10 ja 14 §:n muuttamisesta (HE 345/2014 vp).

Työsuojeluosasto

Kertomusvuonna työsuojeluosaston toiminta kohdistui edelleen hallitusohjelmaan perustuvien työurien pidentämisen ja harmaan talouden torjunnan kokonaisuuksiin.

Työsuojeluosaston ohjauksessa toteutettiin useita hallitusohjelman tavoitteita tukevia ohjelmia vuonna 2014. Työhyvinvointifoorumin työnä työpaikkojen alueellinen verkostoituminen vahvistui ja laajeni. Sosiaali- ja terveysalan vetovoimaisuuteen ja työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liittyvää uutta tietoa ja hyviä käytäntöjä jaettiin valtakunnallisesti sekä Mielekäs- että Työ ja Perhe-elämä -ohjelman puitteissa. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston Stressi hallinnassa! -kampanjaa toteutettiin näkyvästi ja myös sosiaalisessa mediassa.

Vuonna 2013 käynnistyneessä Osatyökykyiset työssä -ohjelmassa toteutettiin vuonna 2014 työkykykoordinaattorien koulutus ja Työterveyslaitoksen (TTL) toteuttama tutkimusosio käynnistyi.

Työelämän muutosten tunnistamiseksi ja ennakoimiseksi jatkettiin Työelämä 2025 -tulevaisuuskatsauksen tekemistä. Katsauksessa keskitytään erityisesti niihin työelämän muutoksiin, joilla on vaikutusta työsuojeluun ja työhyvinvointiin. Lisäksi osastolla laadittiin esitys menetetyt työnpanoksen kustannuksista keskustelun avaukseksi.

Työsuojeluosasto järjesti TTL:n kanssa seminaarin Työsuojelun maailmankongressissa Frankfurtissa elokuussa. Seminaarin teema oli työurien pidentäminen.

Työsuojeluvalvonnalla vaikutettiin työurien pidentämiseen. Valvonta kohdistui niiden toimialojen työpaikkoihin, joilla esiintyy keskimääräistä enemmän valvonnan kohteena oleviin riskitekijöihin liittyviä ongelmia. Valvontaohjeet laadittiin tapaturmien tutkinnasta, ammattitauti-ilmoitusten käsittelystä ja kemiallisten tekijöiden valvonnasta.

Toinen keskeinen hallitusohjelman mukainen tavoite on harmaan talouden torjunta. Harmaan talouden torjunta on poikkihallinnollista ja työsuojeluosasto osallistui viranomaisyhteistyöhön ja muiden ministeriöiden vastuulla olevien lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun. 1.7.2014 tuli voimaan työturvallisuuslain muutos, joka velvoittaa pitämään luetteloa rakennustyömaalla työskentelevistä.

Työsuojeluvalvontaa kehitettiin jatkamalla kolmikantaisen resurssiryhmän (STM selvityksiä 2009:14; ns. RESU II) esittämiä toimenpiteitä mm. valmistelemalla ehdotus eräiden tehtävien keskittämiseksi yhden vastuualueen tehtäväksi (STM:n Raportteja ja muistioita 2014:41). Vuonna 2014 EU:n johtavien työsuojelutarkastajien (SLIC) arviointiryhmä toteutti työsuojelun vastuualueiden toiminnan arvioinnin. Työsuojeluosasto osallistui EU:n henkilösuojain- ja köysiratadirektiivien valmisteluun.

Työsuojeluvalvonnan vaikuttavuuteen ja valvonnan tuottavuuden lisäämiseen tähtäävä tietojärjestelmähanke Valtimo päättyi lokakuussa 2014. Vera-tietojärjestelmästä valmistui vuonna 2014 erikoistarkastuskertomukset (ml. tapaturma ja tilaajavastuu) - ja sähköinen asiointi työnantajalle - osatoimitukset. Vuonna 2014 työsuojelun vastuualueilla Veralla tehtiin n. 21 700 tarkastuskertomusta.

Työturvallisuuden edistämiseksi annettiin mm. seuraavia säädöksiä: Asbestilainsäädännön muuttamisesta koskien mm. pätevyys- ja lupamenettelyjä annettiin hallituksen esitys. Haitallisiksi tunnetuista pitoisuuksista annettiin valtioneuvoston asetus ja julkaistiin STM:n opas HTP-arvot 2014. Laki työsuojeluhenkilörekisteristä uusittiin ja lippuvaltioidirektiivi pantiin täytäntöön kansallisesti.

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta tutki 119 työehtosopimusta vuonna 2014. Vuoden lopussa oli voimassa 162 yleissitovaksi vahvistettua työehtosopimusta. Vahvistamislautakunta on myös käännettänyt yleissitovat työehtosopimukset ruotsiksi. Yleissitovat työehtosopimukset, käännökset ja päätökset on julkaistu valtion säädöstietopankissa Finlexissä.

Työssä käytettävien tuotteiden markkinavalvonnassa ratkaistiin 20 tapausta toimintavuonna. Lisäksi osallistuttiin markkinavalvonnan kansainväliseen yhteistyöhön.

Erilliset tulosryhmät

Esikuntayksikkö

Esikuntayksikkö jatkoi *Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020* -strategian linjausten toimeenpanoa yhteistyössä osastojen ja hallinnonalan laitosten kanssa. Yksikkö vastasi hallituksen strategisen painopistealueen *Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen* koordinoinnista, toimenpiteiden seurannasta ja poikkihallinnollisesta yhteistyöstä. Yksikkö tuki valtioneuvoston yhteistä strategiayhteistyötä ja kansliapäällikkökokousten valmistelua valtioneuvoston kanslian johtaman ministeriöverkoston kanssa. Osana valtioneuvostoyhteistyötä esikuntayksikkö vastasi hallitusohjelmien toimeenpanon seurannasta ja hallituksen rakennepoliittisen ohjelman valmistelusta ja toimeenpanon koordinoinnista STM:n osalta.

Esikuntayksikön keskeisenä tehtävänä kertomusvuonna oli osallistua sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan säädösvalmistelutyön koordinointiin ja valmisteluun sekä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmän uudistamistyöhön. Toisena keskeisenä kokonaisuutena oli osallistuminen valtioneuvoston yhteisen toimintaympäristökuvauksen laadintaan ja STM:n tulevaisuuskatsauksen *Hyvinvointi on toimintakykyä ja osallisuutta* valmistelun koordinointi sekä siihen liittyvien perustelumistio- ja tietoinventariomistien kokoaminen yhteistyössä koko hallinnonalan kanssa. Tulevaisuuskatsausten pohjalta on myös varauduttu hallitusvaihdoksen tietopohjan valmisteluun.

Yksikkö tuki kansliapäällikköä ja ministeriön johtoa osastojen yhteistyötä edellyttävissä laajakantoisissa hankkeissa, niiden suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa. Säädösvalmistelun koordinointia, laadun ja prosessien kehittämistä jatkettiin. Esikuntayksikkö koordinoi *Hyvästä paremmaksi* -hanketta, jonka puitteissa kehitettiin ministeriön toimintaa ja johtamiskäytäntöjä sekä konserniyhteistyötä. Esikuntayksikkö vastasi ministeriön johtamisjärjestelmään kuuluvien johtoryhmien hallinnoinnista.

Kansainvälisten asioiden yksikkö

EU-sektorilla kertomusvuodelle antoivat leimaa Euroopan parlamentin vaalit ja ministeriön vaikuttaminen vaihtuvan komission tulevaan ohjelmaan. EU:n työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston työtä jatkettiin Kreikan ja Italian puheenjohtajuuskausilla. Neuvostossa keskusteltiin muun muassa Eurooppa 2020 -strategian väliarviointista, EMU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämisestä ja lääkekinnällisiä laitteita koskevista asetusehdotuksista.

Kreikan kaudella valmistui lääketieteellisiä vastatoimia koskeva EU-yhteishankintasopimus. Italian kaudella järjestettiin ylimääräinen EU-terveysministerikokous Ebola-epidemiasta.

Viisivuotinen terveysturvallisuuskumppanuusohjelma (Global Health Security Agenda, GHSA) käynnistyi helmikuussa 2014. Hankkeen ensimmäinen kokous järjestettiin toukokuussa Helsingissä. Suomi on mukana kumppanuuden ohjausryhmässä ja toimii sen puheenjohtajana vuonna 2015.

Suomi toimi aktiivisesti maailman terveysjärjestön (WHO) Euroopan alueen pysyvän komitean jäsenenä edistäen erityisesti hyvää hallintoa. Suomi toimi komitean varapuheenjohtajana ja syyskuusta alkaen sen puheenjohtajana. Suomen nelivuotinen jäsenyys YK:n sosiaalisen kehityksen toimikunnassa jatkuu vuoteen 2017. Ministeriö osallistui aktiivisesti vuonna 2015 neuvoteltavien kestävän kehityksen tavoitteiden määrittelyyn osana kansallista valmistelua.

Suomi osallistui perustajajäsenenä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) uuteen lippulaivaohjelmaan, jonka tavoitteena on auttaa kehittyviä maita parantamaan työoloja sekä pienentämään tapaturmariskejä ja ammattitauteja.

Pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveysturvallisuuden strategiaa valmisteltiin vuosille 2014–2020. Suomi toimi strategiatyöryhmän puheenjohtajana. Barentsin alueella toteutettiin vuosien 2012–2015 toimintaohjelman mukaisesti hankkeita tartuntatautien ehkäisemiseksi sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Sovittiin toimintaohjelman laatimisesta vuosille 2015–2018.

Pohjoismaiset terveysministerit sopivat raportin ”Terveysalan pohjoismainen yhteistyö tulevaisuudessa” suositusten jatkotoimista. Pohjoismaisen tasa-arvosektorin työ keskittyi mm. työelämän, median ja väkivallan tasa-arvotemoihin sekä tasa-arvopolitiikan miesnäkökulmiin. Käynnistettiin myös Suomen pohjoismaisen puheenjohtajuuskauden 2016 valmistelu.

Terveysala on yksi Suomen vientikärjistä. Ministeriö osallistui Team Finland -toimintaan ja edisti alan vientiä. Sosiaali- ja terveysministeri johti suomalaista yritysvaltuuskuntaa tammikuussa Turkissa ja toukokuussa Pekingissä sekä valtiosihteeri marraskuussa Singaporessa.

Ministeriö jatkoi Euroopan neuvoston yhteistyötä uudessa sosiaalisen koheesion, ihmisoikeuksien ja syrjimättömyyden johtokomiteassa sekä kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin liittyvän raportoinnin kehittämistä ja tehostamista. Myös EU-kauppapoliittisten asioiden hoitoon panostettiin entistä enemmän. Tämän lisäksi ministeriössä seurattiin EU-säädöshankkeita, tarkoituksena vahvistaa EU-säädösten täytäntöönpano- ja valvontaprosesseja.

Viestintäyksikkö

Yksittäisistä viestintähankkeista jatkettiin edelleen sote-uudistuksen viestintää. Muita päivittäisviestinnän erityisteemoja olivat hallituksen rakennepoliittinen ohjelma, sosiaalihuoltolain kokonaisuudistus, eläkeuudistus, Osatyökykyiset työssä -ohjelma ja Ebola-epidemia.

Kansainvälisessä viestinnässä keskityttiin maailmanlaajuiseen terveysturvallisuuskumppanuusohjelman Global Health Security Agendan edistämiseen ja valmistauduttiin Suomen puheenjohtajuuskauteen 2015. Ministerien kansainvälistä viestintää tuettiin matkojen ja ulkomaisten vierailuiden yhteydessä.

Vaikuttamisen ja sidosryhmätyön kehittäminen jatkui vaikuttamissuunnitelman valmistelulla. STM järjesti yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa SuomiAreena-tapahtumassa keskustelutilaisuuden. Sosiaali- ja terveysalan viestijöiden säännöllisiä seminaareja jatkettiin. Kunnille suunnattu sosiaali- ja terveydenhuollon uutiskirje ilmestyi kahdeksan kertaa. Koko ministeriön viestintäkoulutusten kehittämistä jatkettiin yhdessä koulutusyksikön kanssa. Tiedon visualisointia jatkettiin ja videot otettiin entistä aktiivisempaan käyttöön.

Julkaisuja ilmestyi 24, joista 16 julkaistiin vain verkossa. Lisäksi tehtiin kaksi esitettä (Toimeentuloturva kehdestä keinutuoliin ja Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen paran-

tamiseksi) kieliversioineen. STM:n ja THL:n yhteinen Tesso-lehti ilmestyi vuonna 2014 seitsemän kertaa. Keskitettiin julkaisujen aineistojen koordinointi ja niiden tuotantoon toimittaminen viestintäyksikköön kokeiluna. Osallistuttiin valtioneuvoston hallintoyksikkö (VNHY) -hankkeen julkaisutuotannon valmistelutyöhön.

Ministeriö osallistui aktiivisesti valtioneuvoston yhteisen verkkojulkaisualustan rakentamiseen. Stm.fi-verkkopalvelun uudistaminen aloitettiin marraskuussa 2014. STM-konsernin verkkopalveluiden uudistamishankkeessa kilpailutettiin keväällä 2014 sovellustoimittaja, tehtiin sopimukset ja aloitettiin Valviran, Säteilyturvakeskuksen, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen (Fimea) ja työsuojelun verkkopalvelun uudistaminen.

Lisäksi osallistuttiin valtioneuvoston yhteisen sisäisen viestinnän suunnitteluun, jossa painopisteenä oli yhteisen intranetin kehittäminen.

Syksyllä teetettiin joka kolmas vuosi sidosryhmien näkemyksiä ja odotuksia selvittävä hallinnonalan yhteinen mainetutkimus. STM:n maine oli pysynyt jokseenkin samana. Myönteisimmin ministeriötä arvioivat omat työntekijät, kriittisimpiä olivat päättäjät. STM:n vahvuuksia olivat asiantuntijuus, eettisyys ja hyödyllisyys. Heikkouksina nähtiin byrokraattisuus, sirpaloituneisuus ja vanhanaikaisuus.

Valmiusyksikkö

Vuoden 2014 toiminnassa näkyivät hallitusohjelma, kuntauudistus ja sosiaali- ja terveystalouden uudistus, yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivitys, varautumis- ja valmiusyhteistyö Pohjoismaiden ja EU:n kanssa, Unionin laajuinen Quicksilver-harjoitus, OLK114-ydinvoimalaharjoitus ja Suomen kyberturvallisuuden toimeenpano-ohjelman toimeenpano.

Ebola-epidemiaan liittyvät kansalliset ja kansainväliset valmiustoimet sekä lääkinnällisen evakuaation harjoitukset kuormittivat yksikköä merkittävästi. Ukrainan sodan johdosta Euroopan turvallisuustilanne muuttui ja turvallisuus- ja valmiusyhteistyö valtioneuvostossa aktivoitui voimakkaasti.

Valmiusyksikkö osallistui valtioneuvoston periaatepäätöksen terrorismin torjunnan strategia valmisteluun. Lisäksi aloitettiin kansallisen riskinarvioraportin kokoaminen.

Valmiusyksikkö osallistui kansainväliseen terveydenhuollon varautumisyhteistyöhön Euroopan Unionin, NATO:n rauhankumppanuusyhteistyön, YK:n joukkotuhoukset ja Pohjoismaisen yhteistyön puitteissa.

Valmiusyksikkö raportoi rajat ylittävät terveysuhkat -lainsäädännön mukaisesti ensimmäisen kansallisen selvityksen Suomen varautumisjärjestelyistä.

Sosiaali- ja terveystalouden valmiussuunnitelmaohjeiden laatimista varten tehtiin kattavat selvitykset yksityisen sosiaalihuollon yksiköiden varautumisesta häiriötilanteisiin ja sairaanhoitopiirien alueellisesta varautumissuunnittelusta.

Ministeriön kirjanpitoyksikköön kuuluvat muut yksiköt

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan (SOMLA) tuli vireille vuonna 2014 yhteensä 23 988 valitusasiaa tai poistohakemusta. Valitusmäärä kasvoi vuoden aikana 14 prosenttia. Voimakas kasvu ajoittui vuoden jälkimmäiselle puoliskolle. Elokuun alusta lukien ratkaisumäärissä oli kasvua keskimäärin 35 prosenttia. Vuonna 2014 sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa ratkaistiin yhteensä 22 915 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä oli lähes sama kuin vuotta aiemmin. Syksyllä 2014 tapahtunut yllättävä vireille tulevien asioiden suuri kasvu johti siihen, että lautakunnassa ratkaistiin vähemmän asioita kuin niitä tuli vireille.

Valitusasioiden käsittelyaika lyhenyi edellisestä vuodesta. Vuoden keskimääräinen käsittelyaika oli 7 kuukautta (8,4 kk v. 2013) ja joulukuun keskimääräinen käsittelyaika oli 6,4 kuukautta (7,7 kk v. 2013). Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan taloudellinen tehokkuus päätöksen käsittelyhintaan perustuen oli 202 euroa ratkaisulta. Toiminnan tuottavuus oli 402 ratkaisua henkilötyövuodelta.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa (TTLK) tuli vireille vuonna 2014 yhteensä 10 997 uutta asiaa. Vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi 17 prosentilla edellisvuodesta. Vuonna 2014 työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa ratkaistiin yhteensä 10 166 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 16 prosenttia. Valitusasioiden keskimääräinen käsittelyaika nousi hieman edellisen vuoden tasosta ollen 7,1 kuukautta (7,0 kk v. 2013). Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan taloudellinen tehokkuus oli päätöksen käsittelyhintaan perustuen 240 euroa ratkaisulta. Toiminnan tuottavuus oli 321 ratkaisua henkilötyövuodelta.

Taulukko 7. STM:n kirjanpitoyksikön muiden yksiköiden kustannukset vuosina 2012–2014, euroa

	SOMLA			TTLK		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Käytettävissä	5 237 000	4 520 000	5 355 499	2 365 000	2 363 000	2 656 664
Menot	4 535 723	3 816 501	4 619 346	2 106 004	2 008 209	2 446 747
Henkilötyövuodet	58,74	57,81	56,86	29,71	30,15	31,62
Kustannukset	4 538 632	3 816 501	4 619 436	2 107 701	2 008 209	2 446 747
Kustannukset/htv	77 266	66 018	81 240	70 942	66 607	77 379

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Lainsäädännön laadun kehittäminen oli edelleen toiminnan painopisteitä. Hallitusohjelman sisältämiä säädöshankkeita valmisteltiin suunnitelmallisesti ja myös saatettiin monelta osin loppuun. STM antoi 58 hallituksen esitystä, joissa oli 244 lakia. Osallistuttiin valtioneuvoston säädöspolitiikan yhteistyöryhmän työskentelyyn ja myös muutoin kehitettiin omalta osalta säädösvalmistelun laatua, ml. vaikutusarviointi.

Hallinnonalan laitoksissa on toteutettu säästötoimet, joiden yhteydessä on perattu tehtävät lainsäädännön eri aihealueilla.

1.4.3 Valtionavustusten vaikuttavuus

Kaste-ohjelma

Momentin 33.60.31 määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin myönnettäviin valtionavustuksiin, pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelujen järjestämiseen, kehittämishankkeiden valvontaan ja tarkastukseen sekä kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoon. Momentin määräraha vuoden 2014 talousarviossa oli 17,5 milj. euroa. Hankkeilta edellytetään hakemuksessa arviointisuunnitelman tekemistä, lisäksi useat käyttävät ulkopuolista arvioijaa. Ministeriö on nimennyt jokaiselle hankkeelle valvojan, joka seuraa hanketta ja sen tavoitteiden saavuttamista.

Avustusta on myönnetty Kaste-ohjelman toisen ohjelmakauden vuosina 2012–2014, yhteensä 41,7 milj. euroa. Vuoden 2014 loppuun mennessä avustusta on saanut yhteensä 30 Kaste-ohjelman mukaista kehittämishanketta ja kymmenelle suurimmalle kaupungille on myönnetty rahoitusta pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseen. Kaste-ohjelma päättyy vuonna 2015 ja viimeinen avustusvuosi on 2015.

Hankerahoituksella on saatu aikaan merkittäviä parannuksia ja taloudellisia säästöjä eri puolilla Suomea esimerkiksi lasten, nuorten ja lapsiperheiden auttamismuodoissa ja palvelukokonaisuuksissa. Uusissa palvelukokonaisuuksissa avun saa entistä nopeammin, mikä vähentää inhimillistä kärsimystä ja taloudellisia kustannuksia. Perusterveydenhuollossa hoitosuunnitelmien käyttöön otolla ja uudella työnjaolla on saatu lyhennettyä terveyskeskusten jonoja ja tehostettua perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä.

Kaikki Kaste-hankkeet on kuvattu Innokylässä, josta löytyvät hankkeissa luodut hyvät käytännöt ja hankkeiden raportit. Hyvien käytäntöjen levittämistä ja juurruttamista jatketaan eri keinoin tehostusti vuoden 2015 aikana. Kaste-ohjelman ulkoinen arviointi on käynnissä ja sen ensimmäiset tulokset saadaan vuoden 2015 puolivälissä.

Terveysten edistämisen määrärahat

Terveysten edistämisen määräraha (33.70.50) on tarkoitettu terveyden edistämisen kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä terveyden edistämistä tukeviin tutkimushankkeisiin ja -ohjelmiin. Hankkeiden arviointi on toteutunut hankkeiden jättämien loppuselvitysten yhteenvedolla, joka on toimitettu vuosittain ministeriölle toukokuussa. Tämän lisäksi THL on käyttänyt ulkopuolista apua hankkeiden tulosten ja vaikutusten arvioimiseksi vuosina 2010 ja 2013. Hankkeiden vaikutuksia tullaan arvioimaan seuraavan kerran vuonna 2016.

Vuonna 2013 tehdyssä arvioinnissa tarkasteltiin otannalla hankkeita, jotka ajoittuivat vuosille 2010–2012. Yhteisenä tekijänä arvioitavissa hankkeissa oli ammattiin koulutautuvien opiskelijoiden terveyden edistäminen. Raportin päähavaintoja oli, että hankkeiden yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa oli merkittäviä hankekohtaisia eroja. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamisessa ja varsinkin kehitettyjen toimintamallien jalkauttamisen onnistumisessa ylimmän johdon sitoutumisella näytti olevan erityisen suuri merkitys. Yhteiskunnallisten muutosten vaikuttavuus näytti olevan vahvempi hankkeissa, joissa tavoitteet oli määritelty konkreettisesti. Hankerahoituksen hyötyinä koettiin oikeutus kokeilla organisaation totutusta toimintatavasta poikkeavia, uudenlaisia työmenetelmiä. Arvioinnissa hyväksi havaittuja käytäntöjä olivat mm. sosiaalisen median hyödyntäminen nuorten terveyden edistämässä, ammattioppilaitosten hyödyntäminen ammattikorkeakoulujen oppimisympäristönä ja kouluterveydenhuollon, oppilashuollon ja opetuksen tiivis yhteistyö.

Vuodelle 2014 momentille myönnettiin 3,13 milj. euroa. Vuonna 2014 käynnissä oli myös vuonna 2013 alkaneita hankkeita. Yhteensä käynnissä olevia hankkeita oli 27 kpl. Näiden hankkeiden toteutumista arvioidaan kattavammin ensimmäisen kerran väliselvitysten jättämisen yhteydessä maaliskuussa 2015. Hankkeiden vaikutuksia arvioidaan vuonna 2016.

Sisäilma- ja kosteusvauriokorjausavustukset

STM on kehittänyt sisäilma- ja kosteusvauriokorjausavustusten vaikuttavuutta pitkäjänteisesti useamman vuoden ajan.

Vuosina 2009 ja 2012 eduskunta osoitti kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeiden kosteus- ja homevauriokorjauksiin yhteensä 19 milj. euron määrärahan. Hankeavustukset kohdennettiin kuntien omistamien päiväkotien, vanhainkotien, terveyskeskusten ja sairaaloiden korjaamiseen. Avustusta voitiin käyttää myös uudisrakennushankkeisiin, joilla korvattiin käytöstä poistettavia sosiaali- ja terveydenhuollon rakennuksia.

Vuonna 2011 STM sekä OKM käynnistivät yhteistyössä YM:n, Suomen Kuntaliiton ja Tampereen Teknillisen yliopiston kanssa Valtioneuvoston Kosteus- ja hometalkoot -toimenpideohjelmaan liittyen tutkimuksen, jossa selvitettiin Etelä-Suomen aluehallintoviraston vuonna 2009 myöntämää korjausavustusta saaneiden kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen hankkeiden kosteus- ja homevauriokorjauksia. Tutkimuksen mukaan mm. kosteus- ja homeongelmien selvittämisessä ja tutkimisessa oli puutteellisesta asiantuntemuksesta johtuvaa suurta vaihtelua, mikä saattoi johtaa väärin kohdistettuihin tai jopa tarpeettomiin rakentamistoimenpiteisiin.

Vuosina 2013–2014 selvitettiin edellä mainitun tutkimuksen jatkotyönä vuoden 2012 lisätalousarvion turvin käynnistyneiden hankkeiden suunnittelun ja rakentamisen onnistumista parantavia tekijöitä. Vuonna 2012 STM sekä OKM asettivat näiden hankkeiden suunnittelua seuraavan arviointiryhmän, jonka tehtävänä oli aluehallintovirastojen tukena selvittää hankkeiden kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien riittävyyttä ja oikeellisuutta sekä arvioida suunnittelijoiden pätevyyttä ja koko rakennushankkeen laadunvarmistuksen onnistumista.

Vuosina 2013–2014 toteutetussa tutkimuksessa todettiin vuoden 2012 lisätalousarvion tuella avustettujen hankkeiden onnistuneen edellisvuosia paremmin ja mm. teknisen laadun arviointimenettelyn arvioitiin vaikuttaneen asiaan. Tulosten mukaan oikeaoppisten suunnittelu- ja toteutusratkaisujen tuntemus edellyttää kuntotutkijoilta, sisäilma-asiantuntijoilta, suunnittelijoilta, valvojilta sekä toteuttajilta jatkuvaa oman tietämyksen kehittämistä. Kattavat kuntotutkimukset ja suunnitelmien tarkastusvelvoite ovat keskeisimmät vaatimukset, joita ilman valtionavustusta ei pitäisi myöntää. Avustuksen kohdentaminen onnistuville hankkeille on helpompaa, jos tukea haetaan valmiilla suunnitelmillä ja yksityiskohtaisesti laadituilla laadunvarmistusasiakirjoilla. Näin meneteltynä ilman avustustakin jäävät hankkeet käynnistyvät suurella todennäköisyydellä laadukkaasti suunnitelmien mukaisesti ja suunnitellussa laajuudessa.

Eduskunta osoitti vuoden 2013 III lisätalousarviossa vuosina 2013 ja 2014 alkaviin kuntien omien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeiden sisäilma- ja kosteusvauriokorjauksiin ja niitä korvaaviin uudisrakennushankkeisiin kolmivuotisen 15 milj. euron määrärahan. Sen käyttöä hallinnoivat aluehallintovirastot. Hankkeiden hyväksymismenettelyssä on STM:n ohjeiden mukaisesti otettu huomioon edellä mainituissa tutkimuksissa esiin tulleet entistä tehokkaampaan laadunvarmistukseen tähtäävät ohjaustoimenpiteet, jotka jo nyt näyttävät tukeneen kuntia kohdistamaan korjaustoimenpiteensä onnistuneen lopputuloksen kannalta aiempaa huomattavasti tehokkaammin ja taloudellisemmin. Avustusehtojen vaikutusten arviointi jatkuu edelleen vuonna 2014 käynnistetyllä seuranta-tutkimuksella, jonka tarkemmat vuosina 2013 ja 2014 käynnistetyt toimenpiteet koskevat tulokset saadaan käyttöön kuluvan vuoden syksyllä.

Tartuntatautien valvonnan määrärahasta myönnetyt avustukset

Tartuntatautien valvonnan määrärahaa (momentti 33.70.22) oli käytettävissä 660 000 euroa ja sillä tuettiin 13 eri hanketta yhteensä 610 000 eurolla. Määrärahaa saa käyttää tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen, edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen, sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen. Tartuntatautien valvonnan määrärahan painopistealueita olivat vuonna 2014 korkean rokotuskattavuuden ylläpitäminen, mikrobilääkeresistenssin torjunta ja hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisy, Suomen hivstrategian 2013–2016 toimeenpano sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävät hankkeet ja syrjäytymiseen, sosiaaliseen huono-osaisuuteen sekä maahanmuuttoon liittyvä tartuntatautien ehkäisy, erityisesti tuberkuloosin torjunta. Avustus myönnettiin poikkeustapauksissa ilman omahoitosuosuutta, jos hankkeen toteuttaminen määriteltiin yhteiskunnan kannalta merkittäväksi ja erittäin tarpeelliseksi, ja lisäksi hankkeen toteuttajalla arvioitiin olevan poikkeuksellisen hyvät edellytykset tavoittaa hankkeen kohderyhmä. Esimerkkinä tästä mainittakoon kansalaisjärjestöjen ja säätiöiden seksuaaliterveyttä edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä työ väestöryhmissä, joita viranomaiset eivät helposti tavoita.

1.5 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Taulukko 8. Ministeriön virat vuosina 2012–2014

Virat:	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Johdo ja erillisyyksiköt ²	55	56	56
Hallinto- ja suunnitteluosasto	113	110	108
Vakuutusosasto	65	65	64
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	67	67	65
Sosiaali- ja terveystalvosasto ³	64	64	63
Työsuojeluosasto	71	65	63
Yhteensä	435	427	419

Ministeriön virkojen määrä väheni edellisen vuoden lopusta kahdeksalla. Näistä kaksi virkaa siirrettiin tehtäväsiirron yhteydessä Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtoriin, jonne kootaan valtionhallinnon toimialariippumattomat ICT-palvelut.

Ministeriössä lakkautettiin ja muutettiin avoimeksi tulleita virkoja virkarakenteen kehittämistä koskevien suunnitelmien mukaisesti. Tavoitteena on sopeuttaa pysyvät henkilöstömenot vastaamaan käytettävissä olevaa määrärahaa. Samaan aikaan suunnattiin myös voimavaroja uusiin ja kasvaviin tehtäväalueisiin. Niin sanotun hiljaisen tiedon siirtämistä tuettiin perustamalla vähäksi aikaa osin päällekkäinen virka ja lakkauttamalla eläkkeelle jäävän virka sitten kun se vapautuu. Vuoden aikana perustettiin 1 uusi virka ja lakkautettiin 7 virkaa.

Vuoden lopulla tehtiin päätös ministeriöiden yhteydessä toimivien valtuutettujen kokoamisesta oikeusministeriön hallinnonalalle vuoden 2015 alusta alkaen.

² Sisältää ministeriön yhteydessä vuoden 2014 loppuun asti toimineen tasa-arvovaltuutetun toimiston, jossa oli 11 virkaa

³ Sisältää ministeriön yhteydessä vuoden 2014 loppuun asti toimineen lapsiasiavaltuutetun toimiston, jossa oli 5 virkaa

Taulukko 9. Ministeriön henkilöstövoimavarat vuosina 2012–2014

	2012	2013	2014
Henkilöstön määrä			
lkm 31.12.	443	449	448
naiset	324	330	331
miehet	119	119	117
htv	429	426	435
naiset	311	311	322
miehet	118	115	113
Määräaikaisten määrä			
lkm 31.12.	85	100	101
naiset	67	75	72
miehet	18	25	29
%-osuus henkilöstöstä 31.12.	19	22	23
Osa-aikaisten määrä			
lkm 31.12.	48	47	44
naiset	38	38	36
miehet	10	9	8
%-osuus henkilöstöstä 31.12.	11	10	10
Keski-ikä 31.12.	50,0	49,2	49,2
naiset	49,1	48,7	48,5
miehet	52,4	50,8	51,0
Sukupuolijakauma, naiset/miehet, %-osuus	73/27	73/27	74/26
johto ⁴	57/43	65/35	54/46
esittelijät	67/33	67/33	69/31
avustava henkilöstö	87/13	88/12	89/11
Koulutustaso, indeksiluku	6.1	6.2	6.2
naiset	6.0	6.0	6.0
miehet	6.6	6.6	6.7
Kokonaispoistuma ⁵	15,3	19,4	15,8
Tulovaihtuvuus ⁶	16,2	20,8	15,8
Sairauspoissaolot, pv/htv ⁷	8,6	8,4	9,5
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet, % henkilöstöstä	0,2	0,0	0,4
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä ⁸	63,7	64,4	63,9
Henkilöstökoulutus,			
pv/htv	5,3	5,3	4,4
euroa/htv	850	897	727
Työterveyshuolto, euroa/htv ⁹	614	653	810
Työtyytyväisyysindeksi	69,4 ¹⁰	69,4	71,8

⁴ Valtiosihteerit, kansliapäällikkö, osastopäälliköt ja tulosryhmän päälliköt

⁵ Palveluksesta eronneet ja palkattomalle virkavapaalle siirtyneet, %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä

⁶ Palvelukseen otetut uudet henkilöt ja palkattomalta virkavapaalta palanneet, %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä

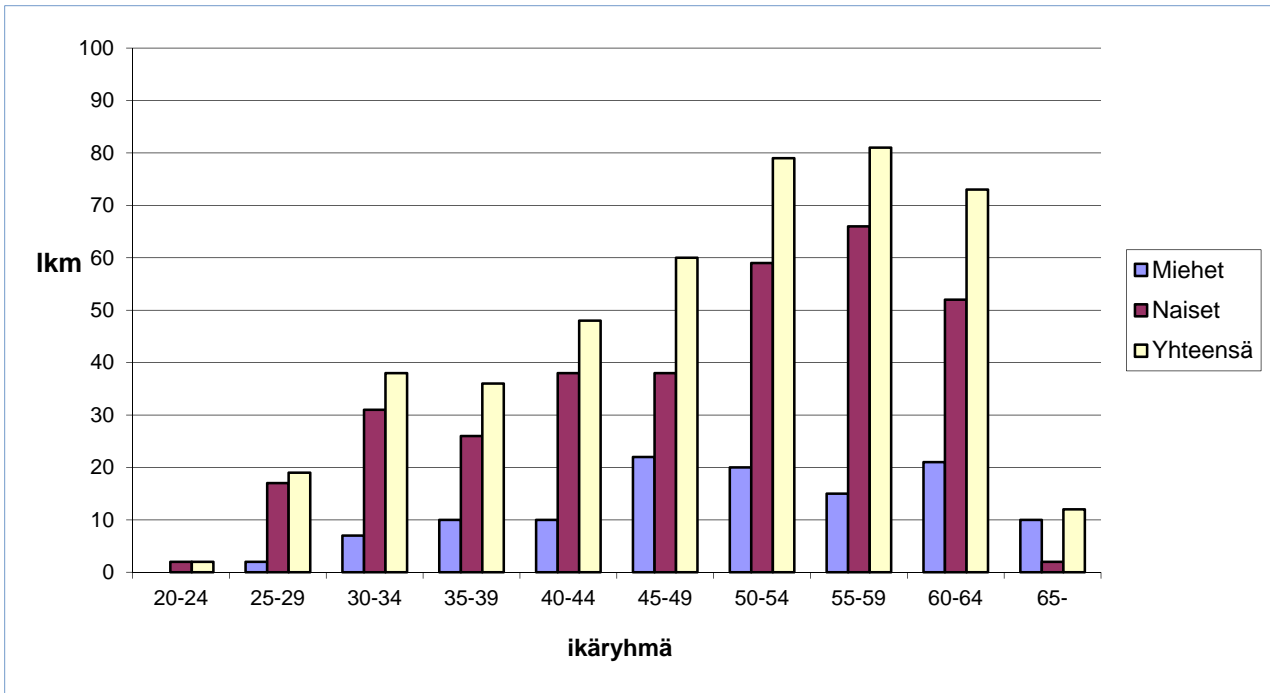
⁷ Sisältää tapaturmapoissaolot

⁸ Sisältää myös työkyvyttömyyseläkkeet, keskimääräinen vanhuuseläkkeellesiirtymisikä 64,5 vuotta

⁹ Kelan palautuksen jälkeen

¹⁰ helmikuu 2013

Kuvio 1. Henkilöstö ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuonna 2014

Vaikka virkojen lukumäärä väheni edellisestä vuodesta, henkilötövuosimäärä kasvoi. Tämä johtui siitä, että määräaikaisiin tehtäviin otettiin vuosina 2013–2014 määräaikaista projektihenkilöstöä aiempia vuosia enemmän. Vuoden lopussa ministeriön palveluksessa oli 448 henkilöä, lähes sama määrä kuin edellisen vuoden lopussa ja viisi enemmän kuin kaksi vuotta aiemmin.

Määräaikaisten osuus henkilöstöstä kasvoi edelleen yhdellä prosenttiyksiköllä 23 prosenttiin ja oli neljä prosenttiyksikköä enemmän kuin kaksi vuotta aiemmin. Lukuun sisältyvät myös ne määräaikaisessa virkasuhteessa olevat, joilla on vakinainen työ- tai virkasuhde ministeriössä tai muualla.

Osa-aikaisten määrä pysyi edellisvuoden tasolla, joka on korkeampi kuin ministeriöissä keskimäärin. Osa-aikatyössä oli vuoden lopussa 10 % henkilöstöstä. Osa-aikaisista vajaa 40 % oli osa-aikaeläkkeellä ja noin 40 % osittaisella hoitovapaalla tai muulla osittaisella virkavapaalla. Osa-aikaeläkkeitä oli vähän vähemmän ja osittaisia hoitovapaita suunnilleen sama määrä kuin edellisinä vuosina. Osa-aikatyö oli edelleen naisilla jokin verran yleisempää kuin miehillä.

Ministeriön keski-ikä on ollut pitkään korkeampi kuin ministeriöissä keskimäärin. Vuonna 2014 keski-ikä pysyi edellisen vuoden tasolla 49,2 vuodessa. Miesten keski-ikä on edelleen korkeampi kuin naisten, ja ero kasvoi hieman edellisestä vuodesta 2,5 vuoteen. Suurin ikäryhmä oli edellisten vuosien tapaan 55–59-vuotiaat, mutta 45–49-vuotiaiden osuus on kasvanut lähes samaan (18 %). Vuoden lopussa ministeriön palveluksessa oli 12 vähintään 65 vuotta täyttäneitä – kolme enemmän kuin vuotta aiemmin ja sama määrä kuin kaksi vuotta aiemmin. Alle 30-vuotiaita oli vuoden lopussa 21 henkilöä, joista osa harjoittelijoita.

Naisten osuus johtotehtävissä kasvoi ennen tätä vuotta usean vuoden ajan ja oli vuoden 2013 lopussa ylimmästä johdosta (valtiosihteerit, kansliapäällikkö, osastopäälliköt) 75 % ja koko johdosta (tulosityhmän päällikkö tai sitä ylempi johtotehtävä) 65 %. Vuonna 2014 erot tasoittuivat, mutta enemmistö johtajista on edelleen naisia (54 %). Muissa henkilöstöryhmissä naisten osuus kasvoi edelleen hieman. Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 74 %. Asiantuntijatehtävissä naisten osuus kasvoi 69 prosenttiin ja avustavissa tehtävissä 89 prosenttiin. Yli 65-vuotiaita lukuun ottamatta kaikissa muissa ikäryhmissä naisia on selvästi enemmän kuin miehiä. Tasaisin sukupuolijakauma on 45–49-vuotiaissa, joista naisia on 63 %.

Ministeriön henkilöstön vaihtuvuus pieneni edellisestä vuodesta, ja oli suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2012. Ministeriön ikärakenteen seurauksena eläkkeelle jää lähivuosina edelleen runsaasti henkilöitä.

Sairauspoissaolojen määrä kääntyi kahden positiivisen kehityksen vuoden jälkeen kasvuun. Sairauspoissaoloja oli 9,5 pv/htv, runsaat 1 pv/htv enemmän kuin edellisenä vuonna. Muutos aiheutui lähes kokonaan pitkien, yli 90 päivää kestäneiden sairauspoissaolojen määrän kasvusta.

Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli 63,9 vuotta, puoli vuotta alempi kuin edellisenä vuonna. Muutos aiheutuu siitä, että kaksi henkilöä jäi työkyvyttömyyseläkkeelle, mikä alentaa keskimääräistä eläkeikää. Edellisenä vuonna kukaan ei jäänyt työkyvyttömyyseläkkeelle. Vanhuuseläkkeelle siirtymisen keski-ikä oli 64,5 vuotta, hieman korkeampi kuin edellisenä vuonna.

Henkilöstökoulutukseen käytettiin työpäiviä ja määrärahaa jonkin verran vähemmän kuin edellisinä vuosina. Henkilöstökoulutusta oli keskimäärin 4,4 päivää/henkilötyövuosi. Vuonna 2014 panostettiin ministeriön henkilöstölinjausten mukaisesti erityisesti säädösvalmistelukoulutukseen. Ministeriöön on tullut runsaasti uusia säädösvalmistelijoita, jotka ovat osallistuneet pitkiin perusvalmennuksiin. IT-koulutuksen määrä väheni, koska ei ollut laajaa uusien ohjelmien käyttöönottoa. Myös kielten opiskelua ja johtamiskoulutusta oli edellistä vuotta vähemmän.

Työterveyshuollon kustannukset kasvoivat selvästi edellisestä vuodesta. Lisäys aiheutui erityisesti painotuksesta työyksiköiden kehittämishankkeisiin ja esimiehille tarjottavaan tukeen sekä muuhun ennaltaehkäisevään toimintaan.

Ministeriön työtyytyväisyysindeksi oli helmikuussa 2014 tehdyssä kyselyssä 71,8. Se oli korkeampi kuin edellisellä kerralla helmikuussa 2013. Työtyytyväisyys on edelleen parempi kuin valtiolla keskimäärin ja hieman parempi kuin ministeriöissä keskimäärin.

1.6 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN ANALYYSI 2014

1.6.1 Talousarvion toteutuminen

Momentin 12.33.98 lisäjaotteluerälle 12.33.98.5 kertyi muita valtionapujen palautuksia 32,1 milj. euroa, joka on 23,7 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Palautukset aiheutuvat pääosin vuoden 2013 arviomäärärahojen palautuksista. Työmarkkinatuen palautus oli n. 14 milj. euroa, edellisvuonna se oli 24 milj. euroa. Perusturvan palautus oli 16,5 milj. euroa, kun se oli edellisvuonna 4,7 milj. euroa. YEL:n palautus oli 1,5 milj. euroa ja edellisvuonna se oli 10,1 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä peruutetut siirretyt määrärahat on esitetty tilinpäätöksen liitteellä 4. Peruutettuja siirrettyjä määrärahoja oli yhteensä 2,0 milj. euroa, kun edellisvuonna niitä oli 0,7 milj. euroa. Peruttavista määrärahoista suurin oli valtiovarainministeriön hallinnonalan momentilta 28.90.20.1 SaDe-ohjelman hankkeet peruttu 1,4 milj. euroa. SADe-ohjelman määräraha on sidottu vuosittaisella rahoitussopimuksella THL:n käyttöön. Vuoden 2013 lopussa VM siirsi ylimääräisen, vuoden 2012 määrärahan THL:n käyttöön. Vastaava summa jäi käyttämättä vuonna 2014 käytössä olleista myös vuoden 2012 määrärahoista.

Momentin 13.03.01 lisäjaottelulle 13.03.01.1 kertyi osinkotuloja noin 6,0 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2013. Alko jakoi vähemmän osinkoja, koska Alkon tulos vuodelta 2013 heikkeni pääosin myyntikatteen laskun johdosta. Erityisesti väkevien alkoholijuomien myynnin lasku jatkui ja koko myyntivolyymi laski 2,9 %.

Momentin 33.10.50 Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon lisäjaottelulle 33.10.50.2 osoitetusta määrärahasta on käytetty vain 46,5 %, koska kansainvälisten adoptioiden määrät vaih-

televat. Adoptioiden arviomääräraha oli 1,0 milj. euroa ja adoptiotukea maksettiin 0,73 milj. euroa vuonna 2012 ja 0,57 milj. euroa vuonna 2013.

Momenttien 33.20.50 Valtionosuus ansiopäivärahasta, 33.20.51 Valtionosuus peruspäivärahasta ja 33.20.52 Valtionosuus työmarkkinatuesta menojen lisäys edellisestä vuodesta yhteensä 254,9 milj. eurolla johtuu muun muassa työttömyysasteen noususta. Työttömyyden rakennemuutos jatkui ja ansiopäivärahoilta siirryttiin peruspäivärahalle ja työmarkkinatuelle.

Momentin 33.10.54 Asumistuki määrärahan lisäys 70 milj. eurolla johtui asumistuen saajien määrän kasvusta, joka taas johtui työllisyystilanteen heikkenemisestä.

Momentin 33.30.60 Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista käyttö on kasvanut 36,5 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Määrärahan käyttö on kuitenkin 23,6 milj. euroa pienempi kuin mitä momentille oli talousarviossa vahvistettu. Säästöt tulivat mm. lääketaksoihin tehdyistä muutoksista ja lääkekustannusten omavastuun laskemisesta.

Momentille 33.40.53 Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä osoitetusta määrärahadista käytettiin 60,5 %. Arviomääräraha oli 3,0 milj. euroa, josta on käytetty 1,8 milj. euroa, vuoden 2013 käyttö oli 1,3 milj. euroa.

Momentin 33.80.40 Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin lisäjaotellulle 33.80.40.1 osoitetusta määrärahadista on käytetty 88,4 %, koska maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muutokset 1.1.2013 lukien ovat tuottaneet huomattavasti ennakoitua suuremmat säästöt.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenoihin momentille 33.01.01 osoitetusta määrärahadista siirtyi 8,58 milj. euroa. Siirtyvä erä säilyi lähes edellisen vuoden tasolla. Tulevina vuosina siirtyvä erä tulee huomattavasti pienenemään, koska sillä tasataan tehtyjen leikkausten ja niiden edellyttämisen sopeutustoimien vaikutuksia.

Momentille 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät osoitetusta määrärahadista siirtyy 15,9 milj. euroa, koska tietojärjestelmien kehittämistyön aikataulut ovat siirtyneet erityisesti sosiaalihuollon osalta vuodelle 2015. Tällöin sekä THL:n määrittelytyön että Kelan toteutuksen osalta rahoitustarve konkretisoituu vuodesta 2015 eteenpäin. Lisäksi vuonna 2014 on käytetty aikaisemmilta vuosilta siirtynyttä määrärahaa vuoden 2014 kustannusten kattamiseen.

Eräät erityishankkeet momentille 33.03.63 osoitetusta määrärahadista siirtyi 9,6 milj. euroa. Tämä johtui sekä useampivuotisten hankkeiden menojen jaksotuksesta että varautumisesta uuden hallituskauden uusiin hankkeisiin tilanteessa, jossa momentin määräraha pienenee runsaaseen 2 milj. euroon.

Momentille 33.70.51 Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin osoitetusta määrärahadista siirtyy 2,9 milj. euroa, koska vuoden 2014 talousarvion kolmi-vuotinen siirtomääräraha käytetään vuonna 2014 toteutuneisiin ja vuonna 2015 toteutuviin työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin. Toistaiseksi vuoden 2014 toteutuneiden kustannusten korvaamiseen on käytetty vuoden 2013 talousarvion kolmivuotista siirtomäärärahaa.

Ministeriöllä oli lisäksi edellisten vuosien tapaan käytössään edellisiltä vuosilta tuoreutuneita EU-rakennerahastojen myöntämisvaltuuksia ja niistä aiheutuvia maksatuksia työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentilla 32.50.64. Lisäksi vuonna 2014 saatiin uuden ohjelmakauden 2014–2020 ensimmäiset myöntövaltuudet. Niitä ei kuitenkaan sidottu vielä tilikaudella. ESR-ohjelmakauden 2007–2013 EU-hankkeiden myöntämisvaltuuksiin käytettiin tilivuonna yhteensä 1,2 milj. euroa ja ohjelmakauden maksatuksia tehtiin 1,6 milj. eurolla, mikä on 0,3 milj. euroa vähem-

män kuin edellisenä vuonna. Menot pienenivät, koska vanha ohjelmakausi on päättymässä ja siihen sidottava rahoitus on loppuillaan.

Vuonna 2014 aluehallintovirastot maksoivat loput talousarviomenot, jotka aiheutuivat 10 milj. euron valtuuden käytöstä momentilla 33.60.37 vuonna 2010 päiväkotien, vanhainkotien ja terveyskeskusten homekorjaushankkeisiin. Kolmivuotinen määräraha tarkoitukseen varattiin vuonna 2011.

1.6.2 Tuotto- ja kululaskelma

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjanpitoyksikön tilikauden 2014 kulujäämä oli 11 272,1 milj. euroa, joka on 429,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Merkittävimmin kulujäämän määrään vaikutti siirtotalouden kulujen kasvu sosiaaliturvarahastoille. Näissä kuluissa kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 400,6 milj. euroa. Siirtotalouden kulujen palautuksia kertyi 23,7 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lisäksi rahoitustuotot (Alkon osingot) pienenivät 6,0 milj. eurolla sekä verot ja veronluonteiset maksut (Raha-automaattiyhdistyksen tuotto) kasvoivat 8,4 milj. eurolla.

Kirjanpitoyksikön tuotto- ja kululaskelma muodostuu ministeriön, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sekä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tilitapahtumista. Kirjanpitoyksikössä kaikki toiminnan tuotot kertyivät ministeriölle. Toiminnan kulujen kehittymistä on kuvattu jäljempänä kunkin viraston osalta erikseen.

Toiminnan tuotot olivat 4,7 milj. euroa, joka on 0,1 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Maksullisen toiminnan tuottojen määrä 4,1 milj. euroa pysyi ennallaan niiden osuuden ollessa kaikista tuotoista 87 %. Maksullisen toiminnan tuottojen muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna on tarkasteltu edellä luvussa 1.3.3. Muita toiminnan tuottoja kertyi 0,6 milj. euroa, josta pääosa on yhteistoiminnan kustannusten korvauksia EU:lta, valtion virastoilta ja laitoksilta sekä muilta tahoilta.

Toiminnan kulut olivat 68,1 milj. euroa vuonna 2014. Kulut olivat 1,4 milj. euroa edellisvuotta pienemmät. Suurinta vähennys oli palveluiden ostoissa -1,5 milj. euroa, mutta kaikki muutkin kuluerät vähenivät lukuun ottamatta aine- ja tarvikeostoja sekä henkilöstökuluja.

Muiden kuluerien laskiessa henkilöstökulut 35,8 milj. euroa muodostivat yli puolet kirjanpitoyksikön kuluista (53 %). Vuonna 2014 palvelujen ostoihin käytettiin 12,4 milj. euroa ja sisäisiin kuluihin kirjattaviin eriin 9,3 milj. euroa. Yhteensä näiden kolmen kuluerän osuus toiminnan kuluista oli 84 %.

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnan kulut

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnan kulut muuttuivat vuoteen 2013 verrattuna alla esitetyn mukaisesti:

Toiminnan kulut:	Tot. 2014	Tot. 2013	Muutos eur	Muutos- %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	1 202 381	1 160 906	41 475	3
Henkilöstökulut	30 094 794	28 828 284	1 266 510	4
Vuokrat	3 393 655	3 460 404	-66 749	-1
Palvelujen ostot	11 809 868	13 349 232	-1 539 365	-11
Muut kulut	5 088 042	5 644 112	-556 070	-9
Poistot	110 582	250 374	-139 793	-55
Sisäiset kulut	9 286 068	9 968 552	-682 484	-6
Toiminnan kulut yhteensä	60 985 388	62 661 864	-1 676 475	-2

Ministeriön toiminnassa jatkui edellisinä vuosina omaksuttu säästäväisyysperiaate määrärahojen käytössä, jolla osaltaan varaudutaan kehyksissä päätettyihin merkittäviin tulevien vuosien toimintamenoleikkauksiin.

Ministeriön aine- ja tarvikeostot kasvoivat 3 prosentilla. Useissa tarvikehankinnoissa syntyi säästöä, muun muassa atk- ja oheislaitehankinnoissa vähennys oli 0,2 milj. euroa. Tarvikeostoja kasvattivat sen sijaan 0,4 milj. eurolla kalustehankinnat. Vuonna 2014 uusittiin kaikki työpöydät, sillä jokaiseen huoneeseen hankittiin sähkösäätöiset työpöydät. Tämän lisäksi toimitilajärjestelyjen vuoksi viisi neuvotteluhuonetta sekä neljä osastopäällikön huonetta muutettiin kolmen henkilön työhuoneiksi, mistä aiheutui kalustehankintoja. Myös Kirkkokatu 14:n toimitiloissa muutama työhuone muutettiin 2–3 henkilön työtilaksi.

Henkilöstökulut kasvoivat 1,3 milj. euroa (4 %). Suurin erä on virkasuhdepalkat, joihin tuli lisäystä lähes 0,9 milj. euroa (3 %). Palkkojen ja niihin liittyvien työnantajamaksujen muutos johtui pääosin määräaikaisen projektihenkilöstön määrän lisäyksestä. Eläkemaksujen nousu ja virkaehtosopimusten mukaiset palkankorotukset lisäsivät myös kuluja jonkin verran.

Palveluiden ostoihin, jotka olivat 11,8 milj. euroa, kirjattiin hankintoja 1,5 milj. euroa (11 %) vähemmän kuin edellisellä vuonna. Erityisesti asiantuntijapalveluiden määrä oli pienempi kuin vuonna 2013, jolloin asiantuntijapalveluja maksettiin 2,6 milj. euroa liittyen ns. KanTa-hankkeeseen momentilla 33.01.25. Tilivuoden aikana KanTa-hankkeen vuoden 2014 määrärahaa ei vielä juurikaan käytetty ja vastaava edellisen vuoden siirtomääräraha siirrettiin pääosin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen käytettäväksi. Atk-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta kasvoivat 0,3 milj. eurolla, koska Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus (Valtori) aloitti toimintansa ja osa ministeriön sopimuksista ja ostettavista palveluista siirtyi Valtorille maksettaviksi. Kaikista palveluiden ostoista maksettiin 7,7 milj. euroa ministeriön toimintamomentilta ja 3,4 milj. euroa eräät erityishankkeet -momentin määrärahasta.

Muut kulut olivat ministeriön osalta 5,1 milj. euroa (vähennystä 9 %). Suurimpia kulueriä tässä ryhmässä ovat matkakulut ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut. Matkakuluja oli 1,9 milj. euroa (1,7 milj. euroa vuonna 2013) ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja 3,2 milj. euroa (3,9 milj. euroa vuonna 2013).

Toiminnan kuluihin kirjattava erä Sisäiset kulut on kirjanpitoyksikössä kokonaan ministeriön osuutta. Sisäiset kulut ovat yhteistoiminnan kustannusten korvauksia ja yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksia valtion virastoille ja laitoksille. Valtaosa suorituksista maksettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Kaiken kaikkiaan sisäisten kulujen määrä supistui 0,7 milj. eurolla 9,3 milj. euroon (- 6 %) vuodesta 2013.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kulut

TTLK:n toiminnan kulut vuonna 2014 olivat 2,4 milj. euroa, jossa on 5 prosentin kasvu edellisestä vuodesta. Lautakunnan kulujen nousun selittää pääasiassa se, että sekä tehtyjen henkilötyövuosien että lautakunnan antamien ratkaisujen määrä lisääntyi selvästi edellisvuoteen verrattuna. Henkilövuosien lisäys oli +1,6 htv (5,4 %) ja ratkaistujen asioiden määrän lisäys +1 412 kpl (16 %). Pieneltä osaltaan kulujen nousuun vaikuttivat lautakunnassa 2014 käynnistyneestä sähköisen asianhallinnan hankkeesta aiheutuneet kustannukset sekä yleinen hintatason nousu. Kulut pienenevät sen sijaan tilikauden tarvikeostoissa, koska edellisvuotena kaikki työasemat uusittiin.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kulut

SOMLA:n toiminnan kuluissa oli 4 prosentin lisäys edelliseen vuoteen. Kulut olivat yhteensä 4,7 milj. euroa. Kuluja kasvatti sähköistä asianhallintajärjestelmää koskevan kaksivuotisen projektin alkaminen tammikuussa 2014. Projektia varten lautakunta palkkasi määräaikaiseen virkasuhtee-

seen projektipäällikön ja osti konsultointipalveluja järjestelmän kilpailutusta varten. Kulujen kasvu ostoissa oli euromääräisesti vähäinen ja johtui lähinnä toimistokalustehankinnoista. Henkilöstö- ja vuokratulot pysyivät edellisen vuoden tasolla. Virkistyspalveluiden ostoissa kulut kasvoivat, mikä oli seurausta lautakunnan 50-vuotispäivän johdosta järjestetystä juhlasta.

Koko kirjanpitoyksikön poistojen määrä oli tilivuonna 0,11 milj. euroa (0,25 milj. euroa vuonna 2013). Poistojen määrä on vähentynyt vuosi vuodelta sen jälkeen, kun kirjanpitoyksikössä on kirjattu alle 10 000 euron hankinnat suoraan tilivuodelle kuluksi.

Rahoitustuottoihin on kirjattu merkittävimpänä eränä Alko Oy:ltä saadut osinkotuotot 38,0 milj. euroa. Tilikaudella ei ollut *Satunnaisiin kuluihin* kirjattavia maksuja.

Siirtotalouden kulut olivat 11 665,5 milj. euroa, jossa on lisäystä 433,1 milj. euroa (3 %). Suurimmat muutokset ovat seurausta kulujen kasvusta momenteilla 33.10.54, 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52, joiden osalta kasvua on kuvattu edellä talousarvion toteutumisanalyysin yhteydessä.

Tuotot veroista ja pakollisista maksuista -erän kohdassa Verot ja veronluonteiset maksut esitetään Raha-automaattiyhdistyksen tuotto. Tuoton määrä oli 421,7 milj. euroa (413,3 milj. euroa vuonna 2013).

1.6.3 Tase

Sosiaali- ja terveysministeriön taseen loppusumma 31.12.2014 on 409,1 milj. euroa, mikä on 59,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän.

Taseen käyttöomaisuudessa on pienentynyt entisestään aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvo, koska viime vuosina on tehty vain muutamia vähintään 10 000 euron suuruisia käyttöomaisuushankintoja. Näistä hankinnoista on jäljellä vain pienet jäännösarvot. Vuonna 2014 hankittiin yksi auto. Käyttöomaisuusarvopapereissa ei tapahtunut muutoksia.

Lyhytaikaisten saamisten määrä kasvoi taseessa 392,2 milj. euroon. Ennakkomaksuina kirjattiin 59,5 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Summaan sisältyy pääosin Kansaneläkelaitokselle maksettuja eri etuuksiin liittyviä eräitä. Lisäksi ennakkomaksuihin on kirjattu Raha-automaattiyhdistykselle maksettuja ennakkoja 11,1 milj. euroa (6,3 milj. euroa vuonna 2013).

Lyhytaikaisen vieraan pääoman saaduissa ennakoissa on 25,0 milj. euron vähennys edellisestä vuodesta. Erään sisältyy Raha-automaattiyhdistykseltä saadut ennakot 349,9 milj. euroa, kun vastaava määrä oli vuoden 2013 päättyessä 375,3 milj. euroa.

Siirtovelosta suurin osa on kirjanpitoyksikön lomapalkkavelkaa 6,0 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa edellisvuoden velkaa suurempi määrä.

Muihin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy ainoastaan Raha-automaattiyhdistyksen maksamattomat avustukset 40,8 milj. euroa. Vuotta aikaisemmin maksamattomia avustuksia oli 37,7 milj. euroa.

1.7 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan menettelyjä, joilla varmistetaan ministeriön talouden ja toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus, ministeriön ja sen hallussa olevan omaisuuden turvaaminen sekä ministeriön johtamisen ja ulkoisen ohjauksen kannalta oikeat ja riittävät tiedot ministeriön taloudesta ja toiminnasta.

Sisäisellä valvonnalla pyritään edesauttamaan ministeriölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Sillä pyritään sekä estämään tavoitteiden kannalta haitallisia toimenpiteitä että vähentämään tällaisten tapahtumien vaikutusta.

Ministeriön vuoden 2013 sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumassa todettiin, että ministeriön riskienhallintamallin tuloksena ministeriön toimintasuunnitelmaan sisällytettiin kaksi asiakokonaisuutta liittyen vuoden 2014 riskien seurantaan ja ehkäisyyn. Ne olivat:

- Tieto- ja kyberturvallisuuden ohjeistuksen parantaminen ja henkilöstön osaamisen varmistaminen
- Lainsäädäntöresurssien varmistaminen; Sote- ja palvelurakennemuutoksen toimeenpano

Uutta riskienhallintamallia kehitettiin edelleen siten, että valmisteltiin ja hankittiin koko hallinnonalalla yhtenäinen riskienhallintamalli ja yhtenäinen riskienhallintaohjelma. Tavoitteena oli saada aikaan selkeä ja yksinkertainen malli, jota on helppo käyttää ja joka soveltuisi hyvin kaikkien hallinnonalan laitosten tarpeisiin. Ministeriössä riskienkartoitus toteutettiin syksyllä päivittämällä edellisen kierroksen arviointi. Uusi riskienhallintamalli ja -ohjelma on tarkoitus käyttöönottaa vuonna 2015.

Talousarvioasetuksen 65 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma. Seuraavassa on kannanotto ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaan. Tähän lausumaan on kerätty nykyhetken kehittämistarve.

Olemme arvioineet täyttääkö sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta sille talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet ja todenneet, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttää sille asetuksessa asetetut vaatimukset. Ministeriön johtoryhmän päätöksen mukaisesti tehdyn riskienhallintamallin tuloksena ministeriön toimintasuunnitelmaan sisällytetään seuraavien ministeriön asiakokonaisuuksiin liittyvien riskien seuranta, ehkäisy ja niitä koskevat tavoitteet:

- Sote-uudistuksen toimeenpano ja riskienhallinta: uudistuksen toimeenpano on suunniteltu ja resursoitu
- Kyber-uhan toteutuminen: Kyberturvallisuuden toimeenpano laadittu ja toimeenpano on käynnistetty
- Resurssit ja osaaminen kriittisillä osaamisalueilla: Ministeriön tehtävät on priorisoitu niin, että välttämättömät tehtävät voidaan resursoida

1.8 ARVIOINTIEN TULOKSET

THL:n ja TTL:n kansainväliset arvioinnit valmistuivat toukokuussa 2014 ja STM ja OKM päättivät yhdessä arviointien jatkotoimista. Kumpikaan arviointiryhmä ei esittänyt laitosten yhdistämistä tai liittämistä johonkin muuhun T&K -toiminnan organisaatioon. Kansainvälisten arviointien tulokset koskivat vaikuttavuuden lisäämistä ja sitä, että tulokset saadaan paremmin esille suhteessa päättäjiin, asiakkaisiin sekä kansalaisiin.

Kumpaakin tutkimuslaitosta pidettiin näkyvänä ja kansainvälisesti arvostettuna toimijana. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kohdalla arviointiryhmä suositteli, että budjettileikkauksista koituvat haitat tulee pyrkiä minimoimaan, ja jatkossa tulee arvioida tarkemmin, mitkä tehtävät eivät kuulu laitoksen ydintoimintoihin. Työterveyslaitoksen toiminnan parantamiseksi arviointiryhmä suositteli perustelemaan aiempaa paremmin strategisia valintoja mm. sidosryhmiä kuuntelemalla ja asettamalla työurien pidentämiseen liittyvät tehtävät etusijalle. Myös vaikuttavuusarvioinnin parantamiseen kiinnitettiin huomiota.

THL ja TTL ovat päivittäneet strategiansa ja ottavat toiminnassaan huomioon kansainvälisten arviointiryhmien suositukset. Suositusten toimeenpanoa seurataan tulossopimusten ja toimintasuunnitelman yhteydessä.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitosten yhteenliittymän (SOTERKO) toimintaa on laajennettu kattamaan myös muita valtion tutkimuslaitoksia. Tulevat tutkimusongelmat ovat laajoja, kiperiä ja organisaatorajat ylittäviä, jolloin tutkimuslaitosten välisen yhteistyön tarve korostuu. Ohjelmia vuosina 2012–2015 on ollut kuusi, joista osa on verkostomaisia. Näissä pääpaino on jakaa informaatiota ja luoda yhteistä tilannekuvaa. SOTERKO on käynnistämässä myös uusia tutkimusohjelmia mm. ilmastonmuutoksen, kaivosturvallisuuden sekä nanoturvallisuuden aihepiireistä.

Valviran ulkoinen arviointi toteutetaan vuonna 2015. Arvioinnin tavoitteena on saada tietoa Valviran toteuttaman valvonnan vaikuttavuudesta, toiminnan tehokkuudesta ja siitä, ovatko Valviralle asetetut tavoitteet toteutuneet.

Vuonna 2014 EU:n johtavien työsuojelutarkastajien (SLIC) arviointiryhmä toteutti työsuojelun vastualueiden toiminnan arvioinnin. Arvioinnin tulokset julkistetaan alkuvuodesta 2015.

1.9 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

Ministeriöllä ei ole ollut tilikautena raportoituja väärinkäytöksiä eikä takaisinperintöjä EU-rakennerahastohankkeiden osalta. Raha-automaattiyhdistyksen osalta ei ollut yhtään viranomaisaloitteista takaisinperintää.

2. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, moimentin ja tilijaoitelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronhonteiset tulot					
11.04.01. Arvonlisävero	3,71	133	133,20	0,00	100
	3,71	133	133,20	0,00	100
12. Sekalaiset tulot					
12.33.90. Raha-automaattiyhdistyksen tuoto	534 713 845,82	520 442 946	520 442 946,20	0,00	100
12.33.98. Valtionapujen palautukset	413 295 000,00	421 695 000,00	421 695 000,00	0,00	100
12.33.98.1. Maatalousyrittäjien lomituspalvelut	120 695 701,76	96 656 744	96 656 744,25	0,00	100
12.33.98.2. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin	89 209,19				
12.33.98.4. Takaisinperityt elätsavut	677 498,30	514 952	514 951,89	0,00	100
12.33.98.5. Muut valtionavut ja valtion osuudet	64 184 489,87	64 073 967	64 073 967,06	0,00	100
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	55 744 504,40	32 067 825	32 067 825,30	0,00	100
12.33.99. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	65 507,19	69 499	69 499,11	0,00	100
12.39.04. Muut sekalaiset tulot	657 636,87	2 021 368	2 021 367,85	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot		335	334,99	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tulot					
13.03.01. Osinkotulot, pääomappalaaukset ja osakkeiden nettomyyntitulot (netto)	44 000 000,00	38 000 000	38 000 000,00	0,00	100
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomappalaaukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	44 000 000,00	38 000 000	38 000 000,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	578 713 849,53	558 443 079	558 443 079,40	0,00	100

Päätöksen, momentin ja tilijaoitelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA)	Talousarvion 2014 määrärahojen käyttö vuonna 2014		siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat yhtyvätävät tiedot		Siirretty seuraavalle vuodelle
			käyttö vuonna 2014	vuonna 2014				Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytty vuonna 2014 (pl. peruutukset)	
23. Valtioneuvoston kanslia	6 033,00	314 780	15 867,55	298 912,45	298 912,45	314 780,00	0,00	314 780,00	15 867,55	298 912,45
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkat (siirtomääräraha 2 v)	6 033,00									
23.01.22. Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)		314 780	15 867,55	298 912,45	298 912,45	314 780,00	0,00	314 780,00	15 867,55	298 912,45
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	304 195,19	148 100	70 137,51	77 962,49	77 962,49	148 100,00	0,00	238 219,01	160 256,52	77 962,49
24.01.29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveronotot (arvionmääräraha)	1 295,19									
24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonlisäveronotot	1 295,19									
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	302 900,00	148 100	70 137,51	77 962,49	77 962,49	148 100,00		238 219,01	160 256,52	77 962,49
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	18 399,18									
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveronotot (arvionmääräraha)	18 399,18									
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmä-hankkeet (siirtomääräraha 3v)										
28.90.20.1. SADE-ohjelman hankkeet (KPY)										
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 928 255,30	1 556 530	1 556 529,58	0,00	0,00	1 556 529,58	0,00	9 035 258,86	3 420 565,13	4 200 000,00
32.30.51. Julkiset työvoimapalvelut (siirtomääräraha 2 v)	33 002,05									
32.30.51.07. Palkkaukset	33 002,05									
32.30.51.07.1. Palkkaukset	33 002,05									
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennus-, ukorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (arvionmääräraha)	1 895 253,25	1 556 530	1 556 529,58	0,00	0,00	1 556 529,58	0,00	9 035 258,86	3 420 565,13	4 200 000,00
32.50.64.02. ESR 2007-2013 (KPY)	1 895 253,25									
32.50.64.2. ESR 2007-2013 (KPY)										
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 443 676 393,94	11 987 820 485	11 798 042 528,01	43 455 815,22	43 455 815,22	11 841 498 343,23	146 322 141,50	33 743 565,74	138 895 459,23	51 605 432,59
33.01.01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (netto) (siirtomääräraha 2 v)	40 630 000,00	40 913 000	32 335 238,94	8 577 761,06	8 577 761,06	40 913 000,00		8 593 987,24	40 929 226,18	8 577 761,06
33.01.02. Työtömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 363 000,00	2 305 000	2 095 083,42	209 916,58	209 916,58	2 305 000,00		351 664,49	2 446 747,91	209 916,58
33.01.03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 524 000,00	4 648 000	3 911 847,58	736 152,42	736 152,42	4 648 000,00		707 499,05	4 619 346,63	736 152,42
33.01.21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuotavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 000,00							1 000,00	0,00	0,00
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakasohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	11 800 000,00	16 330 000	465 014,71	15 864 985,29	15 864 985,29	16 330 000,00		84 099,38	527 262,26	15 886 837,12
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveronotot (arvionmääräraha)	2 576 636,96	2 436 485	2 436 484,73			2 436 484,73	0,00			
33.01.66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)	4 032 000,00	4 322 000	3 425 828,21	896 171,79	896 171,79	4 322 000,00		251 980,53	3 677 808,74	896 171,79
33.02.66. Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	1 500 000,00							689 822,80	689 822,80	0,00
33.03.50. Valtionapu Työtömyysturvan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	37 964 000,00	36 543 000	36 543 000,00	0,00	0,00	36 543 000,00	0,00	36 543 000,00	36 543 000,00	0,00
33.03.50.01. Työtömyysturvan menot	37 614 000,00	36 193 000	36 193 000,00	0,00	0,00	36 193 000,00	0,00	36 193 000,00	36 193 000,00	0,00

Pääluokan, momentin ja tilijaoitelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2014	Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytetävissä vuonna 2014	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Käyttö vuonna 2014	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.03.50.02. Työterveyshuollon koulutus ja työterveyshenkilöstön kehittäminen (EK) (enintään)	350 000,00	350 000	350 000,00	0,00	350 000,00	2 030 000,00	0,00	350 000,00	350 000,00	350 000,00	0,00
33.03.63. Erät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	9 326 000,00	10 130 000	568 211,26	9 561 788,74	10 130 000,00	1 495 000,00	12 181 832,32	22 311 832,32	7 954 608,20	14 295 040,30	
33.10.28. Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimitukset (arvionmääräraha)	154 060 000,00	11 800 000	9 770 000,00		9 770 000,00	535 000,00					
33.10.28.01. Sosiaaliturvan yleisrahasto	145 723 000,00	10 800 000	9 305 000,00		9 305 000,00	1 486 400 000,00					
33.10.28.02. Palvelurahasto (EK)	8 337 000,00	1 000 000	465 000,00		465 000,00	431 195,61					
33.10.50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arvionmääräraha)	10 920 000,00	3 300 000	2 868 804,39		2 868 804,39	3 500 000,00					
33.10.50.01. Äitiysavustus (KPY)	10 500 000,00	20 000 000	16 500 000,00		16 500 000,00	5 900 000,00					
33.10.50.02. Adoptioetuki (KPY)	620 000,00	746 000 000	746 000 000,00		746 000 000,00	-873 967,06					
33.10.51. Lapsilisät (arvionmääräraha)	1 484 400 000,00	191 800 000	192 673 967,06		192 673 967,06	23 916,06					
33.10.52. Erät valtion korvattavat perhe-etuudet (arvionmääräraha)	2 782 992,22	39 000 000	38 976 083,94		38 976 083,94	100 000,00					
33.10.53. Sotilasavustus (arvionmääräraha)	18 900 000,00	159 700 000	159 600 000,00		159 600 000,00						
33.10.54. Asumistuki (arvionmääräraha)	670 000 000,00	746 000 000	746 000 000,00		746 000 000,00						
33.10.55. Eläustuki (arvionmääräraha)	184 384 489,87	39 000 000	38 976 083,94		38 976 083,94						
33.10.56. Väkeavammaisten tulkkauspalvelut (arvionmääräraha)											
33.10.60. Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimitukset (arvionmääräraha)	35 965 538,05	154 000 000	153 900 000,00		153 900 000,00						
33.10.60.01. Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimitukset											
33.10.60.02. Kansallisen terveysarkiston palvelurahaston kuluhin (EK) (enintään)		1 700 000	1 700 000,00		1 700 000,00	0,00					
33.10.60.03. Kansallisen terveysarkiston puskurin kartuttaminen (EK)		4 000 000	4 000 000,00		4 000 000,00	0,00					
33.20.50. Valtionosuu ansiopäivärahasta (arvionmääräraha)	981 000 000,00	1 016 550 000	990 316 717,54		990 316 717,54	26 233 282,46					
33.20.51. Valtionosuu peruspäivärahasta (arvionmääräraha)	199 850 000,00	254 480 000	254 460 000,00		254 460 000,00	20 000,00					
33.20.52. Valtionosuu työmarkkinatuesta (netto) (arvionmääräraha)	1 233 000 000,00	1 449 000 000	1 424 000 000,00		1 424 000 000,00	25 000 000,00					
33.20.52.01. Kelan maksama työmarkkinatuki	1 233 000 000,00	1 449 000 000	1 424 000 000,00		1 424 000 000,00	25 000 000,00					
33.20.55. Valtionosuu aikuiskoulutuksesta (arvionmääräraha)	55 399 619,08	63 000 000	63 000 000,00		63 000 000,00	0,00					
33.20.56. Valtionosuu vuorottelukurvauksesta (arvionmääräraha)	51 742 000,00	52 150 000	52 150 000,00		52 150 000,00	0,00					
33.30.28. Kansallisen yhteyspisteen ja terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston toimitukset (siirtomääräraha 2v)	267 000,00	1 272 000	867 556,41	404 443,59	1 272 000,00		100 000,00	1 372 000,00	967 556,41	404 443,59	
33.30.60. Valtion osuus sairausvakuuslaista johuvista menoista (arvionmääräraha)	1 208 133 511,81	1 268 200 000	1 244 602 358,27		1 244 602 358,27	23 597 641,73					
33.40.50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arvionmääräraha)	56 602 948,57	62 000 000	59 319 838,42		59 319 838,42	2 680 161,58					
33.40.51. Valtion osuus maatalousrittäjien eläkelaista johuvista menoista (arvionmääräraha)	584 000 000,00	605 600 000	605 600 000,00		605 600 000,00	0,00					

Pääluokan, momentin ja tilijaoitelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot		Siirretty seuraavalle vuodelle
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytetty vuonna 2014 (pl. peruutukset)	
33.40.52.	70 000 000,00	83 000 000	72 300 000,00		72 300 000,00	10 700 000,00			
33.40.53.	1 349 702,59	3 000 000	1 815 063,97		1 815 063,97	1 184 936,03			
33.40.54.	16 000 000,00	17 200 000	15 300 000,00		15 300 000,00	1 900 000,00			
33.40.60.	3 709 896 889,73	3 730 500 000	3 711 564 990,65		3 711 564 990,65	18 935 009,35			
33.50.50.	36 508 157,74	31 300 000	30 497 803,27		30 497 803,27	802 196,73			
33.60.30.	500 000,00	500 000	0,00		500 000,00				
33.60.31.	4 400 000,00	1 000 000	1 635 525,45		1 000 000,00		672 688,67	1 172 688,67	1 000 000,00
33.60.31.01.	3 400 000,00	1 000 000	1 635 525,45		1 000 000,00		4 337 667,14	1 706 678,81	3 650 988,33
33.60.31.02.	3 400 000,00	1 000 000	1 635 525,45		1 000 000,00		3 376 871,00	766 272,57	2 610 598,43
33.60.31.03.	1 000 000,00	1 000 000	1 635 525,45		1 000 000,00		0,00	1 635 525,45	836 474,55
33.60.31.04.	1 000 000,00	1 000 000	1 635 525,45		1 000 000,00		917 500,00	733 584,65	83 915,35
33.60.38.	482 000,00						43 296,14	43 296,14	0,00
33.60.39.	15 000 000,00						182 000,00	182 000,00	0,00
33.60.40.	25 970 000,00	32 811 000	31 411 000,00	1 400 000,00	32 811 000,00		0,00	31 411 000,00	1 400 000,00
33.60.63.	3 500 000,00	3 000 000	3 000 000,00		3 000 000,00	0,00			
33.70.20.	100 000,00	100 000	0,00	100 000,00	100 000,00		268 969,94	0,00	200 000,00
33.70.21.	930 000,00	930 000	871 656,79	58 343,21	930 000,00		4 942,40	876 599,19	58 343,21
33.70.22.	660 000,00	660 000	308 237,00	351 763,00	660 000,00		411 778,21	720 015,21	351 763,00
33.70.51.	2 900 000,00	2 900 000	0,00	2 900 000,00	2 900 000,00		2 900 000,00	5 800 000,00	2 900 000,00
33.80.40.	189 615 261,64	206 000 000	181 842 525,71	0,00	181 842 525,71	24 157 474,29			
33.80.40.01.	189 433 261,64	205 818 000	181 660 525,71		181 660 525,71	24 157 474,29			
33.80.40.02.	182 000,00	182 000	182 000,00		182 000,00	0,00			
33.80.41.	2 600 000,00	1 700 000	641 985,01	1 058 014,99	1 700 000,00		2 003 633,57	3 703 633,57	1 058 014,99

Päällöken, momentin ja tilijaoitelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot		Siirretty seuraavalle vuodelle
			Talousarvion 2014 käyttö vuonna 2014	Talousarvio 2014				Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytetty vuonna 2014 (pl. peruutukset)	
33.80.42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2v)		300 000	300 000,00	0,00	0,00	300 000,00	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00
33.80.50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	16 139 645,68	17 040 000	17 039 705,28	0,00	0,00	17 039 705,28	294,72			
33.80.50.01. Korvaus lomituspalvelujen hallintomenoihin	16 045 645,68	16 946 000	16 945 705,28	0,00	0,00	16 945 705,28	294,72			
33.80.50.02. Harkinnanvarainen lisäkorvaus paikallisyksiköille (EK) (enintään)	94 000,00	94 000	94 000,00	0,00	0,00	94 000,00	0,00			
33.90.50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arvionmääräraha)	301 000 000,00	308 000 000	308 000 000,00	0,00	0,00	308 000 000,00	0,00			
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		613 801	63 539,55	550 261,51	0,00	613 801,06	0,00	612 500,00	62 238,49	550 261,51
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (netto) (siirtomääräraha 2 v)		612 500	62 238,49	550 261,51	0,00	612 500,00	0,00	612 500,00	62 238,49	550 261,51
35.01.01.07. Kehittäminen ja suunnittelu (KPY)		612 500	62 238,49	550 261,51	0,00	612 500,00	0,00	612 500,00	62 238,49	550 261,51
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arvionmääräraha)		1 301	1 301,06	0,00	0,00	1 301,06	0,00			
Määrärahatilit yhteensä	11 445 933,276,61	11 990 453 695	11 799 748 602,20	44 382 951,67	0,00	11 844 131 553,87	146 322 141,50	201 308 323,61	142 554 386,92	56 732 568,84

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)	Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarvio-menot ja määrärahatarve (1 000 €)																
	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö					Vuoden 2014 valtuudet					Talousarvio-menot 2014	Määräraha-tarve 2015	Määräraha-tarve 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-yhteensä	
Momentti, johon valtuus liittyy	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käytämättä	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa	Uusittavissa 2015 TA:ssa
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin	3 711	1 286	9 810	1 189	8 621	8 621	8 621	8 621	1 547	716	0	0	0	0	0	716	716
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 711								1 018	56						56	56
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet	8 524	1 286	9 810	1 189	8 621	8 621	8 621	8 621	529	660						660	660
32.70.64. EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	549	0	0	0	0	0	0	0	4	8	0	0	0	0	0	8	8
Aikaisempien vuosien valtuudet	549								4	8						8	8
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet																	
32.70.65. Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	661	0	0	0	0	0	0	0	6	11	0	0	0	0	0	11	11
Aikaisempien vuosien valtuudet	661								6	11						11	11
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet																	
33.60.37. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin	10 000	0	0	0	0	0	0	0	1 707	0	0	0	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	10 000								1 707								0
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet																	0
Yhteensä	14 921	1 286	9 810	1 189	8 621	8 621	8 621	8 621	3 264	735	0	0	0	0	0	735	735
Aikaisempien vuosien valtuudet	14 921								2 735	75						75	75
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet	8 524	1 286	9 810	1 189	8 621	8 621	8 621	8 621	529	660						660	660

3. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2014 - 31.12.2014		1.1.2013 - 31.12.2013	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	4 087 793,29		4 061 251,76	
Muut toiminnan tuotot	<u>603 822,08</u>	4 691 615,37	<u>764 641,86</u>	4 825 893,62
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	1 273 609,20		1 240 352,80	
Henkilöstökulut	35 846 194,53		34 304 348,96	
Vuokrat	4 135 378,32		4 187 049,55	
Palvelujen ostot	12 367 507,58		13 873 857,81	
Muut kulut	5 095 358,48		5 645 761,65	
Poistot	110 581,58		250 374,37	
Sisäiset kulut	<u>9 286 067,96</u>	<u>-68 114 697,65</u>	<u>9 968 551,96</u>	<u>-69 470 297,10</u>
JÄÄMÄ I		-63 423 082,28		-64 644 403,48
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	38 000 054,73		44 000 312,79	
Rahoituskulut	<u>-1 170,80</u>	37 998 883,93	<u>-14 126,14</u>	43 986 186,65
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut		0,00	<u>150 966,95</u>	-150 966,95
JÄÄMÄ II		-25 424 198,35		-20 809 183,78
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta	<u>32 893,09</u>	32 893,09	<u>28 490,56</u>	28 490,56
Kulut				
Siirtotalouden kulut kunnille	673 045,57		425 901,30	
Siirtotalouden kulut kuntayhtymille	1 278 941,52		1 352 835,18	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	11 374 243 214,13		10 973 660 115,73	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	32 188 803,28		27 452 482,43	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelem. yhteisölle	353 251 518,29		349 034 897,25	
Siirtotalouden kulut ulkomaille	476 888,68		715 325,94	
Muut siirtotalouden kulut	0,00		50 000,00	
Siirtotalouden kulujen palautukset (-)	<u>-96 637 233,14</u>	<u>-11 665 475 178,33</u>	<u>-120 313 203,52</u>	<u>-11 232 378 354,31</u>
JÄÄMÄ III		-11 690 866 483,59		-11 253 159 047,53
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	421 695 000,00		413 295 000,00	
Perityt arvonlisäverot	468,19		969,00	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-2 933 131,38</u>	<u>418 762 336,81</u>	<u>-3 050 017,60</u>	<u>410 245 951,40</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-11 272 104 146,78</u>		<u>-10 842 913 096,13</u>

4. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TASE

	31.12.2014		31.12.2013	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	12 435,95		238 551,70	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>0,00</u>	12 435,95	<u>16 250,82</u>	254 802,52
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	<u>42 929,19</u>	42 929,19	<u>35 424,85</u>	35 424,85
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>16 818 792,65</u>	<u>16 818 792,65</u>	<u>16 818 792,65</u>	<u>16 818 792,65</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		16 874 157,79		17 109 020,02
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	103 488,32		1 500 032,99	
Siirtosaamiset	1 705 992,34		34 037,26	
Muut lyhytaikaiset saamiset	44 269,45		1 332,73	
Ennakkomaksut	<u>390 390 664,60</u>	392 244 414,71	<u>331 185 499,19</u>	332 720 902,17
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		392 244 414,71		332 720 902,17
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>409 118 572,50</u>		<u>349 829 922,19</u>

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TASE

	31.12.2014		31.12.2013	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-296 297 206,17		-296 297 206,17	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	216 380 211,56		70 448 326,89	
Pääoman siirrot	11 351 210 530,36		10 988 844 980,80	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-11 272 104 146,78</u>	-810 611,03	<u>-10 842 913 096,13</u>	-79 916 994,61
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	350 832 445,41		375 850 112,07	
Ostovelat	10 417 962,34		8 812 785,46	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	792 123,51		799 293,94	
Edelleen tilittävät erät	777 201,44		691 539,09	
Siirtovelat	6 329 243,83		5 893 925,24	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>40 780 207,00</u>	<u>409 929 183,53</u>	<u>37 699 261,00</u>	<u>429 746 916,80</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>409 929 183,53</u>		<u>429 746 916,80</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>409 118 572,50</u>		<u>349 829 922,19</u>

5. LIITETIEDOT

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Budjetointia koskevat muutokset

Momentti 33.02.66 Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö on poistettu talousarviosta ja määräraha on sisällytetty momentille 33.02.03 Säteilykeskuksen toimintamenot vuodesta 2014 lähtien.

Momentin 33.03.63 perusteluja on muutettu siten, että määrärahaa saa käyttää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Momentin 33.10.28 Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimintakulut uusi numero on 33.10.60.

Momentin 33.10.50 nimi on muutettu. Uusi nimi on Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon.

Momentin 33.10.60 Vaikeavammaisten tulkkauspalvelut uusi numero on 33.10.56. Momentin edellisen vuoden käyttöä koskeva vertailuluku on talousarvion toteutumalaskelmassa esitetty siten eri tarkoitukseen vuonna 2014 avatun momentin 33.10.60 kohdalla.

Momentin 33.30.28 nimi on muutettu. Uusi nimi on Kansallisen yhteyspisteen ja terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston toimintakulut.

Momentin 33.60.30 perusteluja on täydennetty siten, että määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen, sekä siten, että määrärahaa saa käyttää myös valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen..

Momentti 33.60.38 Valtionavustus kunnille vanhuspalvelulain toimeenpanoon on poistettu talousarviosta.

Momentti 33.80.42 Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v) on lisätty uutena talousarvioon.

Valuuttakurssit muutettaessa ulkomaanrahan määräisiä saamia ja velkoja Suomen rahaksi

Kirjanpitoyksiköllä ei ollut tilinpäätöshetkellä ulkomaanrahan määräisiä saamia eikä velkoja.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet eivät ole olennaisilta osin muuttuneet eivätkä vaikuta tilikauden tuotto- ja kulujäämään eivätkä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen.

Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden oikaisu, jotka eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Olennaisia aikaisempiin vuosiin kohdistuvia virheiden oikaisuja ei tilivuoden aikana tehty.

Tilinpäätöstietojen vertailtavuus edelliseen vuoteen

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöstiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätöstietoihin lukuun ottamatta niitä budjetointia koskevia muutoksia, joita on selitetty tämän liitteen alussa.

Selvitys tilinpäätösvouden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista

Kirjanpitoyksikön ulkoisessa rakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuosina 2012-2014. Tältä osin vuoden 2014 tilinpäätöstiedot ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen. Ministeriön yhteydessä toimineet tasa-arvovaltuutetun ja lapsiasiainvaltuutetun toimistot ovat siirtyneet 1.1.2015 alkaen oikeusministeriön hallinnonalalle ja valtioneuvoston hallintoyksikön (VNHY) toiminta käynnistyy 1.3.2015 alkaen. VNHY:öön siirretään valtaosa ministeriön kiinteistö-, virastomestari-, kirjaamo-, arkisto-, käännös- sekä tietohallintopalveluista sekä pienempi osa muista hallintopalveluista. Täten nämä toiminnot ovat viimeistä kertaa koko vuoden tasolla sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksessä vuonna 2014. Tasa-arvovaltuutetun toimiston mukana on siirtynyt 11 virkaa (noin 10,5 htv), lapsiasiainvaltuutetun mukana 5 virkaa ja htv:a ja VNHY:öön siirtynyt noin 30 henkilöä virkoineen.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Toteutuma %	Edellisiltä vuosilta siirryneet	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot	Siirretty seuraavalle vuodelle
13.03.01.								
Osinkotulot, Bruttotulot	44 000 000,00	38 000 000	38 000 000,00	0,00	100			
pääomanpalautukset Bruttomenot	0,00	0	0,00	0,00	100			
ja osakkeiden netto- myyntitulot	44 000 000,00	38 000 000	38 000 000,00	0,00	100			
Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös		Edellisiltä vuosilta siirryneet	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.01.								
Sosiaali- ja ter- veysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	45 309 725,36 4 679 725,36 40 630 000,00	45 076 000 4 163 000 40 913 000	Talousarvion 2014 määrärahojen käyttö vuonna 2014 32 335 238,94	siirto seuraavalle vuodelle 8 577 761,06	45 482 742,83 4 569 742,83 40 913 000,00		45 498 969,01 4 569 742,83 40 929 226,18	47 8 577 761,06
33.20.52.								
Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)	1 233 000 000,00 0,00 1 233 000 000,00	1 449 000 000 0 1 449 000 000	1 424 000 000,00 0,00 1 424 000 000,00	25 000 000,00 0,00 25 000 000,00				
35.01.01.								
Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	612 500 0 612 500	612 500 0 612 500	62 238,49 0,00 62 238,49	550 261,51 550 261,51	612 500,00 0,00 612 500,00	0,00 0,00	62 238,49 0,00 62 238,49	550 261,51

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Päätöksen ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	302 240 000	3 154 617,65	1
33.10.55. Elatustuki	191 800 000	873 967,06	0
33.60.33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin	110 440 000	2 280 650,59	2
Päätökset yhteensä	302 240 000	3 154 617,65	1

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Päähuokan ja tilijaottelun numero ja nimi.		Peruutettu Tilijaottelu	Yhteensä
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala			
Vuosi 2012			1 414 693,73
28.90.20.1.	SADe-ohjelman hankkeet ^{*)}	1 414 693,73	1 414 693,73
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			
Vuosi 2012			606 674,12
33.03.63.	Eräät erityishankkeet	62 183,82	280 062,51
33.60.30.	Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin	48 908,75	
33.70.20.	Rokotteiden hankinta	168 969,94	
Vuosi 2013			326 611,61
33.01.21.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	1 000,00	
33.60.38.	Valtionavustus kunnille vanhuspalveluiden toimeenpanoon	182 000,00	
33.80.41.	Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin	143 611,61	
Pääluokat yhteensä			2 021 367,85
Vuosi 2012			1 694 756,24
Vuosi 2013			326 611,61

^{*)} Vuoden 2012 talousarviossa tilijaottelun nimi: Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmäohjelmat (SADe-ohjelma)

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2014	2013
Henkilöstökulut	29 328 307,79	28 307 638,65
Palkat ja palkkiot	29 171 626,18	28 084 144,00
Tulosperusteiset erät	28 928,00	15 680,00
Lomapalkkavelan muutos	127 753,61	207 814,65
Henkilösivukulut	6 517 886,74	5 996 710,31
Eläkekulut	5 709 918,03	5 269 451,25
Muut henkilösivukulut	807 968,71	727 259,06
Yhteensä	35 846 194,53	34 304 348,96
Johdon palkat ja palkkiot, josta	4 025 177,29	3 941 878,31
- tulosperusteiset erät	28 928,00	15 680,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	1 700,00	1 920,00
Johto	1 700,00	1 920,00
Muu henkilöstö

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2014	2013	Muutos 2014-2013
Korot euromääräisistä saamisista	54,73	312,79	-258,06
Osingot	38 000 000,00	44 000 000,00	-6 000 000,00
Rahoitustuotot yhteensä	38 000 054,73	44 000 312,79	-6 000 258,06

Rahoituskulut	2014	2013	Muutos 2014-2013
Korot euromääräisistä veloista	1 170,80	14 126,14	-12 955,34
Rahoituskulut yhteensä	1 170,80	14 126,14	-12 955,34
Netto	37 998 883,93	43 986 186,65	-5 987 302,72

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole valtiontakauksia eikä valtiontakuita.

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2014	Määräraha- tarve 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve	Määräraha- tarve
	4 114 840,80	4 219 000,00	4 018 000,00	3 804 000,00	419 000,00	12 460 000,00
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä:						

Tavanomaisiin sopimuksiin perustuvat tulevien vuosien määrärahatarpeet (vuokravastuut) siirtyvät pääosin 1.3.2015 alkaen valtioneuvoston kanslian rahoitettaviksi.

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2014	Määräraha- tarve 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve	Määräraha- tarve
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä						

...
Muut sopimukset ja sitoumukset

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

6. ALLEKIRJOITUS

Tilinpäätöslaskelmat ja toimintakertomus on hyväksytty Helsingissä
13. maaliskuuta 2015.

Laura Rätty
Sosiaali- ja terveysministeri

Susanna Huovinen
Peruspalveluministeri

Päivi Sillanaukee
Kansliapäällikkö